

"Еврейская Россия". Одесса №13 - 1919.

28-го марта

Новый похороны в Балтке

После того, как боялись вывозить погибших погорельцев, последнее время учили похороны. По данному случаю разбойники с поразительными клянцами стали уничтожать эсэсовцев, стариков и детей, не издая никаких изъян. Более того, некоторые откладывали с постели и удивляли членами и женами. Наконец, детей-бандитов поднимали на членки и заткнули браслеты о землю и стягивали, окровавленные трупы. Эти зверски сопровождались грабежом. Сокровищами трупов спасившие одежду, вспомнили отрубленные пальцы, если их трудно было снять с окочневших мертвых рук. Серги уничтожали вырывались из-под земли вместе с инсекто.

Вчера же напоенное кровью сонячко стало джинном паранджином и заткнуло преданную почестную. Нового назначали опустошенного города раздавались звуки гармоничных словесаний погибших птиц. На улицах Балтка сидело до 200 трупов, так как погорельцов не разрывали предателей земли. Представители Балтка ходатайствуют о принятии мир по-оказанию населению неизлечимой санитарии и продовольственной приемки. Приводящие из Балтка, будучи вырвавшимися оттуда, передают, что однаждею и сонячко Ямисского украинского полка уничтоживший новый похорон, явился в местную гор. управу и потребовал под угрозой смерти, чтобы они выдали официальные документы, удостоверяющие, что это во время похорон только убивали то же грабили.

and the other side of the hill. The water was very clear and I could see the bottom of the lake. I saw many fish swimming in the water. I also saw some birds flying over the lake. The sky was blue and there were some clouds in the distance. I enjoyed my walk and I hope to do it again soon.

16260
Из матер. Собеда.

Ч. А.
К. Г.

Поступило въ редакцію 20 авг. 1919 г.

13446

1616

Г. БАЛТА /Подольской губ./

ДОКЛАДЪ ОБЪЕДИНЕННОЙ ЦЕНТРАЛЬНОЙ КОМИССІИ ПОМОЦІ ЖЕРТВАМЪ КОНТР-
РЕВОЛЮЦІИ И ЕВРЕЙСКІХЪ ПОГРОМОВЪ.

Члена Балтскаго Городскаго Исполкома
З. Фитермана.

Городъ Балта Подольской губ., въ теченіе двухъ съ лишнимъ мѣсяцѣвъ, начиная съ 2-го февраля с.г. и кончая 6-мъ апрѣля, страдалъ безпрерывно отъ разгрома и террора, учиняемаго петлюровскими отрядами /"Янівскій зашкі" подъ руководствомъ атамана Стопкевича, "Холодный Гайдамацкій яр" подъ руководствомъ атамана Коцура и др./ За это время въ городъ происходили стычки между партизанскимъ большевистскимъ отрядомъ тов. Дьячишина и украинскими частями. И всякий разъ, когда побѣждали гайдамаки, дѣло кончалось еврейскимъ погромомъ. Такихъ погромовъ было три, съ общимъ количествомъ жертвъ около 100 человѣкъ/исключительно евреевъ/, подожжено было зажигательными бомбами около 35 домовъ, изнасиловано до 120 женщинъ/среди нихъ и семидесятильная старуха, одна девушка умерла на второй день отъ перенесенныхъ ужасовъ, а многіе и понынѣ болѣютъ венерическими болѣзнями/. Почти всѣ еврейскіе дома и квартиры разорены до тла, а магазины поголовно въ разгромлены. Не подожгены были отъ разгрома и самые бѣдные еврейскіе кварталы города и самое мѣлкія мастерскія. Вывезены были цѣликомъ изъ города гайдамаками типографія Ш. Дорфа и крупная механическая мастерская А. Шаца и Ю. Усаковскаго. Пострадала больше всего, какъ водится, трудовая и бѣднѣйшая часть еврейскаго населенія. Среди жертвъ имѣются всего 3-4 представителя еврейской буржуазіи, остальные -представители интеллигенціи, бѣднѣйшии рабочихъ, какъ элементы, которые въ минуту опасности не пожелали или не могли /материально/ оставить городъ.

З. Фитерманъ. Кіевъ 10 мая
1919 г.

На засѣданіи Центральной Комиссіи помоци жертвамъ контрреволюціи отъ 9 мая 1919 г. былъ заслушанъ сей докладъ и постановилъ впредь до представленія смыты ассигновать Балтской комиссіи помоци жертвамъ контрреволюціи 1 мил. руб. за исх. № 142. 11 мая 1919 г. Дѣлопроизводитель
/подпись/

Изъ материаловъ

Центр. Секціи Собеза.

13447

Б а л т а .

Докладъ объ организациі помощи пострадавшимъ отъ погрома въ Балтскомъ уѣздѣ инструкторовъ Подгубсекціи т.т. Гелибтермана и М. Глузмана.

Выѣхавъ 30-го іюня изъ Винницы мы направились въ г. Балту и прибыли 2-го іюля. На мѣстѣ выяснилось, что Балта пострадала отъ погрома дважды: въ первый разъ вслѣдствіе систематическихъ разбойничихъ дѣйствій петлюровцевъ, наводившихъ ужасъ на еврейское населеніе, въ теченіе 6 недѣль и во второй разъ въ первыхъ числахъ апрѣля, наканунѣ вступленія совѣтскихъ войскъ тѣми же петлюровскими бандами былъ устроенъ организованный погромъ, во время которого оказалось 120 убитыхъ, разгромленъ быть почти весь городъ, въ особенности пострадала еврейская бѣднота, у которой насчитывается 90% изъ общаго числа убитыхъ. До нашего прїѣзда мѣстная Община выдавала нѣкоторую помошь пострадавшимъ изъ поддерживанныхъ суммъ, но въ общемъ погромленная бѣднота находилась въ самомъ отчаянномъ положеніи, благодаря отсутствію какой бы то ни было широкой помоши продуктами, бѣльемъ, одеждой и медицинской. Живутъ они въ ужасно антисанитарныхъ условіяхъ. Замѣчается большая заболѣваемость голоднымъ тифомъ, нѣть того дома, где бы не оказалось одного-двухъ тифозно-больныхъ. Послѣ переговоровъ съ мѣстнымъ Собезомъ, Коммунистической партіей и Коммунистическимъ Фарбандомъ мы приступили къ организациі секціи при Усобезѣ, въ которую вошли по I представителю отъ Усобеза, Компартіи и Комфарбанда. Нами приняты были всѣ мѣры къ тому, чтобы вышеупомянутыя учрежденія послали честныхъ и энергичныхъ людей въ эту Комиссію, что по нашему мнѣнію, нами достигнуто. Въ коллегію вошелъ также представитель Коммунистической Фракціи Поалей-Ціонъ, который и избранъ завѣдующимъ секціей. По нашему мнѣнію, это одинъ изъ лучшихъ работниковъ Коллегіи, его слѣдовало бы утвердить. На засѣданіи Коллегіи отъ 7-го іюля было принято считать Балтскую секцію уѣздной, возложивъ на уѣздную секцію организацію помоши въ поселкахъ Переимо, Корыtno и Саржинко, находящихся въ 10-15 верстахъ отъ города. Также принято организовать помошь на ст. Балта, которая находится въ семи верстахъ отъ города и относится къ Одесской губерніи, за счетъ Одесской секціи. Постановленіе это подтверждено Одесской комиссией по предложенію тов. Гелибтермана на засѣданіи

— отъ II-го іюля с.г., выписка изъ протокола коего при семъ прилагается
Изъ имѣющихся данныхъ въ мѣстномъ Усобезѣ, Общинѣ и др. учрежденіяхъ
намъ удалось до регистраціи пострадавшихъ выяснить, что въ городѣ
имѣется отъ 150 до 200 семействъ сильно пострадавшихъ отъ погромовъ.
Въ виду этого мы передали въ распоряженіе Балтской Уѣздной Секціи
30000 рублей для оказанія первой помощи. Далѣе, мы были озабочены
оказаніемъ экстренной помощи дѣтямъ, пострадавшимъ отъ погромовъ.
Въ Балтѣ имѣется дѣтская площадка, которая содержится на средства
Усобеза, тамъ выдаются завтракъ и обѣдъ. Изъ 300 дѣтей, находящихся
на площадкѣ 97 дѣтей, пострадавшихъ отъ погрома. Послѣ осмотра нами
этой площадки оказалось, что она находится въ самомъ ужасномъ положеніи. Усобезъ не выдаетъ достаточно средствъ изъ-за отсутствія
таковыхъ, 50% дѣтей одержаны разными болѣзнями, изъ нихъ 70 чахоточныхъ,
15 туберкулезныхъ и т.д. Дѣти почти все голыя. Считаясь со
всѣмъ этимъ мы рѣшили до организаціи нормального дѣтского очага при
секціи выдать 10.000 рублей въ распоряженіе секціи для оказанія
экстренной помощи дѣтямъ, пострадавшимъ отъ погромовъ, бѣльемъ и
медицинской помощью. Центральная Секція на свое засѣданіе отъ 9-го
мая 1919 г. постановила до представленія смыты ассигновать въ рас-
поряженіе Балтскаго Исполкома одинъ миллионъ рублей для оказанія
помощи погромленнымъ г. Балты. До поѣлѣдняго времени деньги эти
Казначействомъ не выдавались по формальнымъ канцелярскимъ причинамъ.
Нами приняты мѣры къ тому, чтобы ~~деньги~~ эти были переведены Балтско-
му Усобезу для Секціи помощи пострадавшимъ отъ погромовъ. По окон-
чаніи всѣхъ этихъ организаціонныхъ работъ нами приступлено было къ
организаціи уѣзда. Благодаря тому, что къ намъ присоединились отор-
ванные отъ своихъ районовъ инструктора т.т. Палатникъ и Ланда, мы
распредѣлили уѣздъ слѣдующимъ образомъ: т.т. Глузманъ и Палатникъ
обѣзжаютъ восточную часть уѣзда мѣстечки, Кривое Озеро и Голосково,
а т.т. Гелибтерманъ и Ланда — западную: Кодыма и Крутые.—

Съ подлиннымъ вѣрно: /подпись/.

/М.П./

из материалов Е.И.С.

Сообщение

ЕВРЕЙСКОМУ НАЦИОНАЛЬНОМУ СЕКРЕТАРИАТУ НА УКРАИНЬ.

Ч.А.
К.І

поступило в РОУД 8 VIII 1918
наименование - район
Барышевка №122

№18

Въ м-кѣ Барышевка Полтав. губ. мѣстной военной властью наложена на еврейское населеніе контрибуція въ 350 /т. р., которая подъ страхомъ всевозможныхъ карь должна быть внесена не позже 3-го янвarya и/с. Значительная часть указанной суммы уже внесена. Кроме того, подъ предлогомъ розыска оружія, въ еврейскихъ домахъ забираются цѣнныя вещи, никакого отношенія къ оружію не имѣющія.

Въ сосѣднемъ съ Барышевкой м-кѣ Борисполѣ Переяславскаго уѣзда на еврейское населеніе наложена контрибуція въ 200/т. р. съ требованіемъ немедленной уплаты. Половина этой суммы уже внесена. Кроме этого расквартированные тамъ солдаты при явномъ попустительствѣ властей забираютъ въ еврейскихъ домахъ и магазинахъ все что имъ нравится, ничего за это конечно не уплачиваю.

Вообще, все еврейское населеніе указанныхъ м-чекъ терроризовано и напугано и боится жаловаться кому и куда либо, чтобы не навлечь на себя еще большія кары.

Подобныя событія происходятъ въ рядѣ другихъ мѣсть съ еврейскимъ населеніемъ кк. м. м. Бровары, Гоголевъ, Черни~~ковъ~~, г. Брусиловъ Киевской губ.

Подробности событій въ послѣднихъ трехъ мѣстечкахъ еще неизвѣстны. Вообще, положеніе еврейского населенія во многихъ мѣстахъ напоминаетъ гайдамацкое время весной с/г.

Требуется немедленная энергичная помощь для пресѣченія дальнѣйшаго развитія подобныхъ событій и защиты жизни, чести и имущества еврейского населенія. Хаимъ Гдалевъ Фаянсъ.

2 января 1918 г.

13448

13449

W 19-20

Frap

2/c@

W-19

א.א.
K.1

13450

דער חורבן אין באר, פאלאליעד גוב.

(פון א בעריכט צו דער דושאיינט דיסטריביושן קאמיטע)

אין א רחהע בעריכטען, מעלבכ זענען צוגעשטעלט געהארען צו דער
דושאיינט דיסטריביושן קאמיטע, דערצעהlett די בארער קהלה העגען אלעם, וואם
באר האט איבערגעלעבט פון די פאגראמען. א ספעציעלע קאמיטיע, וואם אין
בעשטיונען פון די העדרען ד. ג. זידמאן, י. א. מילגראם, ח. מ. שטערנברג,
ש. א. זאץ און א. מ. מאספנקייט, האט אויסגעפערשט די געשעהכניישן און מיט
אפיקיעלע און מיט בעשטייגט דאקומנטען איז זי געקומען צו דער מאכט
פאלען, איז די שולדיגע זאלען צוגעצודיגען ווערען צו פעראנטהארטליךקחט
און עם זאל געגבען ווערן הילע פאר די געליטענע.

אין א בארכט, וואם די קאמיטיע האט צוגעשטעלט דער קהלה לחענען מיר:
"מיר בריחגען דעם בארכט ביט נאר דער בארער קהלה, נאר צו אלע אידישע
קהלוות אויף דער גאנצער וועלט שייקען מיר אויבצער מעה-געשרה!"
פאר אויבז זענען די רעגייסטראזיין לייסטען און 53 מעדרונגען, פון
מעלבכז מען זעהט בולט, וואם באד האט דורךגעמאכט.
ס' איז פרגעקווען דאם זעלבע, וואם מיט אבדערע אידישע קהלוות, און
בלעטלען מיט ציפערען און פאקטען, מעלבכ זענען געליבען אלם טויטע עדות
פון דעם וואט פאמירט, זאגען זעהר פיעל, מען מען בעטראכט זוח מעהרא
גענוויז:

די ציפערען זאגען, איז אין די פאגראמען, וואם פערשידענע באנדעם
האבן געמאכט אין באד, זענען בערויבט און אויאנירט געהארען אלע אידישע
אַהֲנְתָּאוֹרִינְגֶּר. עם זענען פערוואונדעט געהארען צעהבדלייגער און פיעל פרוינען
זענען געשונדעט געהארען, אויף אן אכזר, ישען אויפען זענען ערמארדעט געהארען
35 אידן, און שאדען איז געמאכט געהארען אויף 15 מיליאן.
זיך פארשטעלען אלעם, וואם ס' איז פרגעקווען איז אוונמעגליך, אבער
א קלחנעם בעגריך קען מען בעקומען, חען מען בעקענט זיך מיט אַחֲנִיגֶּע
מעדרונגען, וואם די געליטענע האבן צוגעשטעלט.
אין מעדרונג נומער 240 לחענען מיר:

"דעם 23-טן يولוי 1919 יאר, האבן מיך אין גאם אַבְגַעְשְׁטָעֵלַט עטלייכע
הידאמאקען, מעלבכ זענען ערשות ארידן אין שטאט. זוח האבן מיר אויסגעטאן

ביז צום העמד אוון האבן מיך שרעקליך געשלאגען מיט נאგחיקעם. זיך האבן מיך געצמאוונגען טאבצען אוון איז האב געטוזט אלעם טהאן, האם זיך האבן געההסטען. זיך האבן געבראכט א רווייטען האלז-טוך אוון האבן מיט כה מיך געצמאוונגען איזיהם אדבשליינגען. שפטער האט מען מיך געבראכט צו אן אפייציר, דעלכער האט ערלויבט צו טהאן די סאלדאטן מיט מיר האם זיך צילן. די סאלדאטן האבן געטומען גראטען א תליה פאר מיר. נאר א באקאנטען קרייט האט מיך דערזעהן, איז ער צו געגאָנגען אוון האט מיך אוים געבעטען. איזוי בין איז ניזול געהארען פון דעם טויטיג.

אין מעלדונג נומער 620 דערצעהַלט זיך, חי איזוי די סאלדאטן האבן געצמאוונגען די אידן קושען א זלט.

יהושע לעכטוויז האט מען צו געבעונדען צו א פערד, דעלכער מען האט געטריבען. חען ער איז געבליבען אהן כה, האבן איזיהם די סאלדאטן געשלאגען מיט די ביכמען ביז ער איז געשטארבען. דערבי האבן זיך געזאגט, איז פאר א "זשיד" איז ניט כדאי צו פערליידען א קויל.

א געליטענער דעלכער איז צופליג ניזול געהארען פון דעם טויט, דערצעהַלט אין מעלדונג נומ. 190, איז ער האט געזעהן חי מען האט געהרגעט דראָת אידן. אדנען האט מען פאר דעם טויט אבעשנ יטען די באָרד אוון מען האט איזיהם געצמאוונגען די באָרד אדבשלייבגען.

די מערדער האבן פיעל מל צוּשֵׁנִיְתָעַן די טויט, איזוי איז מען האט אפילו ביט געקנט דערקענען תער דער הרוב איז. איז פאל איז בעשריבען אין מעלדונג נומר 258: א פרוי האט ניט געקנט דערקענען איהר מאן, תחל ער איז געהן צוּשֵׁנִיְתָעַן אוֹיְף שטייקלער אהן אוּיְעַרְן אוון אהן פינגען. די זאָכָעַן האם זענען געבליבען ביט ארט פון דער הריביגה, האבן געצמגט תער ער איז.

א שוּהַל האט אוֹיְךָ נִיט גערעטעט פון טויט. חען עטליכע אידן האבן זיך בעהאלטען אין בית-המדרשה, זענען אידן עטליכע חדאָמאָקען אוון האבן געשלאגען די אידן אוון האבן געפֿאָדערט איז בָּה יעדער קלאמ זאלען אידן שרמאנ: "עם לעבע אוקראינען" (מעלדונג נומ. 442).

מיט א שרעקליבען טויט זענען ערמאָדרעט געהארען בערײַש ברוּן מיט זיין חיב. אין דער אַנְהַעֲזַעַנְהַיֶּת פון פִּינְגָּעָן קִינְדָּעָר, פון דעלכער דער עלטערער איז בלוייז 13 יאָר, האבן אַאָגָּעָן די סאלדאטן צוּשֵׁנִיְתָעַן די עלטערן

אויף שטיקלער אוון האבן געהטען די קינדער זיבגען.

א איד פון דארף פערטושא ביד באר דערצעהטלט, או סאלדאָטן זענען געקוּס-
טען איין דארף זונבן אידן. ער מיט דער פאמיליע אויז אַחעַק אַיִן חַאַלְד אַרְתְּן
וואָז זַיְתְּן זענען געהטען 12 טיג. צהַד טַעַג זענען זַיְתְּן געהטען גענְצְלִיךְ אַהֲן עַפְעַן.
איין מעלהונג נוּם. 516 בעשְׁרַבְתְּ אַ גַּלְּיטַעַנְדְּרָ אַ שְׂוִידְעֶרְלִיכְעָ סְצַעַנָּעָ.
ער אלַיְהָן אויז נִצְלָ גַּעַתְּאָרְעָן, חַמְלָ דִּי מַעַרְדָּעָרָה האָבָן אֵיכְהָם גַּעַרְעַכְעַנְתָּ טְוִיטָ אַוְן
ער אויז נָאָר געהטען פֿערְתָּאָוְנְדְּעָט. דַעַם 13-טַן אַוְגְּוֹסְטָ 1919, זְרוֹזְאָמְעָן מִיט
שְׁמַעְוָן בָּאָנְדָּאָר 16 *אָרְטָ, יַצְחָקָ מַעַרְיָ 22 יָאָר, בָּרָאָבָּא בעקָרָ 60 יָאָר אַוְן
אַ פֿאַטְּאָנְאָחָדָר מַחְדָּעָל בְּלָאָנְקָ פָּוָן 18 יָאָר, אויז ער אַרְוִיְמְגַעְפָּאָרָן פָּוָן מְבִיטְקָאָה
קָהָן בָּאָר. בַּחַדְעָר שְׁטָמָט זְעַבְעָן אַבְגַּעַזְמָעָן 4 חַדְדָאָמָקָעָם. זַיְתְּן געהטען
בָּאָצָאָהָלָעָן דַעַם פֿוֹהְרָמָעָן אַוְן זְרוֹזְאָמְעָן מִיט אַ קְרִיסְטָלִיכְעָן רַחַזְעַנְדָּעָן האָבָן זַיְתְּן
אִים אַבְגַּעַלְאָזָט. די אִידָּן האָט מַעַן אַחַעַקְגַּעַפְּרִיטָן אַיִן חַאַלְד אַרְתְּן. אַלְעַמְעָן האָט
מעַן מַעַהְתָּן זַיְתְּן אַוְיְמָתָהָן אַוְן זַיְתְּן אַחַעַקְלִיחְגָּעָן אוֹיְףָ דַעַר עַדְדָ. דָאָט מַחְדָּעָל
הָאָט אַחַנְדָּר אַחַעַקְגַּעַפְּרִיטָן וְחַטְעָרָן פָּוָן חַאנְעָן מַעַן האָט גַּעַהְעָדָט אַיְהָרָעָ גַּעַשְׁרַעַן.
די קָאָזָאָקָעָן האָבָן מִיט די שְׁחַעַרְדָּעָן אַנְגַּעַהוּיְבָעָן שְׁנַחְדָּעָן די אִידָּן. דַעַר גַּעַלְיָ-
טָעַנְדָּר האָט גַּעַרְדָּגָעָן עַטְלִיכְעָן שְׁבִיט אַיִן חַאַלְזָ אַוְן האָט בִּיט גַּעַהְעָרָט וְאָם מַחְמָ-
טָעָר אויז גַּעַשְׁעָהָן. דָעַן ער האָט אַוְיְפַגְּעָהָאָכָט, האָט ער דַעַרְזָהָן פִּיעָר טְוִיטָ
קָעְרָפְּעָר. מִיט שְׁחַעַרְיְגַעַתְּעָן האָט ער זַיְתְּן אַוְיְפַגְּעָהָוְיְבָעָן אַוְן האָט זַיְתְּן גַּעַלְאָזָט
אַיִן שְׁטָמָט אַרְתְּן. אוֹיפְּנָן חַעַג האָט ער גַּעַטְרָאָפְּעָן צַחַד בְּעַקְאָנְטָעָ קְרִיסְטָלִיכְעָן
מַהְדָּלָאָךְ, צַעַלְכָּעָ האָבָן זַיְתְּן עַנְטוֹזָגָט אֵיכְהָם צַו פֿיְהָרָעָן צַו דַעַר שְׁטָמָט. שְׁפָעַטָּר
הָאָט אֵיכְהָם גַּעַזְוָנָעָן לִיגָּעָן אַ בְּעַקְאָנְטָרָ, צַעַלְכָּעָ האָט אֵיכְהָם אַחַעַקְגַּעַפְּרִיטָן אַיִן
שְׁפִיטָאָל.

די דַעַרְמָאָבָטָע פְּאָקְטָעָן שְׁפָעָעָן בִּיט אָוִים אלְעָ צְרוֹתָ, וְאָם בָּאָר אַיִן אָוִים-
גַּעַשְׁטָאָנוּן. זַיְתְּן כָּאָרָאָקְטָרְדִּיְזְיְהָעָן נָאָר די גַּעַשְׁעָהָן יְשָׁן.

זָוָם סְוּזָּקְ דַעַרְצָהָלָט דַעַר בָּעָרְיִיכְטָ, אוֹ אַפְּיָלוֹ פְּאָקְטָעָן פָּוָן שְׁפָנְדָּעָן, וְאָם
מעַן האָט מִיט בּוּשָׁה אַוְן מַעַהְתָּאָג אַיִן חַאַרְצָעָן גַּעַשְׁתְּרִיגָּעָן פָּוָן זַיְתְּן, אוֹיְףָ אַזְעַלְכָּעָ
פְּאָקְטָעָן זְעַבְעָן בִּיט חַילְעַבְדִּיגְ בְּעַתְאָוָסְטָ גַּעַהְתָּאָרָעָן דַעַר קָאָמִיסִיעָ...
די גַּעַנְצָעָ צְהָט אַיִז בְּמַעַט קָהָן הַיְלָךְ בִּיט גַּעַקְוָמָעָן קָהָן בָּאָר.

"אַיְדִּישָׁעָם טָגְעַבְלָאָט" 301, נְיוּיְאָרָק,

31 דָצְאָבָר 1920.

520

367

У.А.
К.Г.

13453

Из материалов Редакции.

Поступило 16-го
июля 1919 г.

Прислано через

К. Г. Попову

К погрому в Баре. /прислано И. Гуменером/.

Сведения давал яков Зайдман из Бара.

В Баре еврейское население, зная, что пережили въ Илтушполе, испугались, когда в город должны были вступить Петлюровцы. Началась неимоверная паника. Бросились к соседям христианам, но те их не пускали. Учитель Реального училища, максимович, когда к нему обратился с просьбой скрыться Герш Рыжий, дал ответ, что дома нет.

Бежали от одного христианина к другому в ужасной панике. Так, где никого не находили, взламывали квартиры и начинали грабить. Появилось 6 банд, которая грабили. Искали евреев по погребам со свечами, выставляя вперед оружия. В одном подвале при винном погребе в доме Шацмана собралось до 400 душ. Туда прибыли гайдамаки и потребовали, чтобы открывали двери. Решили их не выпускать, при чем впереди стали мужчины. Тогда они взломали двери, ворвались с винтовками человек 5-6 и требовали денег. Когда сумма оказалась недостаточной, они потребовали, чтобы Хен пошел за деньгами. Этого Хена затем на следующий день, несмотря на полученное/разрешение/ обещание 3 раза ограбили. В общем можно было откупиться деньгами. Советских денег не брали.

Когда Зайдман не мог собрать просимой суммы, он револьвером отрезал у него кусок уха.

Когда советские войска ушли в городе не оказалось никакой власти. У одного зигзагообразно саблей обрезана борода. Затем этого еврея заставили скрушать волосы, затем вырывали пейсы с кожей.

Так жители Бара провели ночь с 24 на 25. 25-го утром показалась разведка с офицерами. 25-го утром показались крестьяне и когда по требованию солдат, лавки были открыты и разграблены, крестьяне брали разграбленное имущество. Вообще приверженцы Петлюры держались нагло, издевались над громкими евреями. Когда утром показались офицеры, к ним подошли 3 христианина: Бринц, учитель реального училища, Сучак, учитель начального училища и несколько евреев, просили офицеров прекратить грабежи. Офицеры советовали сейчас созвать думу, избрать коменданта местного, собственного отъ

1343

зались дать и восстановить Петлюровскую власть, организовать милицию. Но порядок не был восстановлен до вступления советских войск в Бар. Явившиеся офицеры потребовали от евреев, под угрозой, 60 пуд. хлеба. Под руководством раввина собрали необходимый хлеб. Изнасилованных женщин было около 20. Приходили искать будто бы большевиков и оружия. Затем взяли от еврейского населения 20 заложников, с которыми обращались жестоко и потребовали выдачи оружия.

Грабежи продолжались и тогда, когда была у нас собрана милиция Сучак, бывший городской голова, принимал меры, чтобы остановить погром. Никакого противодействия не было оказано со стороны еврейского населения. Часть грабителей перекрашиваются в красный цвет.

Никакого следствия не ведется.

СТНРУ
В НЕСКОЛКОХ
ПЯСОЧНОВКА
СОГДИАНСКИХ

13454

electrode

Bathmar

№ 21

I.

13455

| ДОНЕСЕНИЕ ОЧЕВИДЦА О БАХМАЧКОМЪ ИЗБІЕНІІ ЕВРЕЕВЪ.

Около 4-хъ часовъ дня, 2-го января, прибыль на станцію Бахмачъ Центральний Черноморскій Кош., "Батька" Коша былъ сильно выпившій и, сойдя на вокзалъ, обратился къ нѣмецкому солдату съ какимъ-то вопросомъ. Тотъ не понялъ его, за что получилъ двѣ пощечины и разъ по головѣ. Тутъ же по словамъ казаковъ, обыскивавшихъ, грабившихъ и избивавшихъ евреевъ, находился кружокъ евреевъ и одинъ изъ нихъ сказалъ: "Это подразумѣвавъ казаковъ - такія же банды, какъ и войско гетмана "Петлюровскія банды". Еврея сказавшаго это, схватили и присудили ему 25 розогъ. И вотъ со словъ "казаковъ" - обыскивавшихъ и грабившихъ настъ, евреевъ, въ то время какъ схватили ^{одного} еврея, ^(насабира) у него изъ подмышекъ упали 2 бомбы. Третью у него забрали. Ложь и провокациѣ этого вздорнаго возведеннаго обвиненія опровергается тѣмъ, что еврея схватили на вокзалѣ, а бомбы были брошены въ вагонъ съ находящимися тамъ казаками Черноморскаго Коша. Нѣть сомнѣнія въ томъ, что бомбы были брошены нѣмцами. Послѣ того, какъ схватили еврея, въ зданіе вокзала хлынула отрядъ казаковъ и съ криками "Жиды, выходи сюда" - оцѣнили всѣхъ евреевъ и начали выводить ихъ на платформу, но такъ какъ на платформѣ было грязно, евреевъ вновь ввели во внутрь вокзала и тамъ началось поголовное избіеніе, ограбленіе и невиданное еще дѣло сихъ поръ даже при ~~теперешнихъ~~ ужасахъ гражданской войны, издѣвателство надъ евреями. Евреевъ били шомполами. Я лично видѣлъ двухъ - изъ которыхъ одному дали 3, а другому 18 шомполовъ. Кроме того у первого забрано 900 рублей денегъ. Точно подсчитать сколько денегъ забрано на вокзалѣ у избиваемыхъ евреевъ представляется труднымъ. Я могу лишь привести слѣдующія цифры: у одного 900, у другого 31 тысячу, у Зъяго-200 тысячъ, 64 тысячи, у одного студента-еврея 1600, у другого еврея-палто. О подробностяхъ грабежа я могу остановиться лишь на ограбленіи 31-ой тысячи, которое произошло при слѣдующихъ обстоятельствахъ: какъ и всѣхъ евреевъ и этого сильно били. И вѣтъ на крики его вышелъ самъ комендантъ и на вопросъ "чего ты такъ сильно кричишь, онъ отвѣтилъ, что у него отобрали его послѣднія деньги. Комендантъ обратился къ казакамъ, приказалъ имъ вернуть деньги. Ему вернули пачку денегъ, въ которой

бѣлѣ было 9.000 руб. Всего же у него было 40.000 рублей. За точность и правдивость этой истории я ручаюсь. Этотъ еврей съ подбитымъ глазомъ лежалъ еще въ пятницу на Кіевскомъ Бахмачѣ и не могъ уѣхать вмѣстѣ съ нами. Постъ того какъ поиздѣвались надъ евреями, находившимися на вокзалѣ, казаки перенесли свои издѣвательства и на всю территорію станцій. И за точность дальнѣйшаго мѣфа разсказа я могу не только поручиться, но и присягнуть. Около половины восьмого вечера съ криками "Жиды", "Жидовская морда, выходи сюда," ворвалась группа казаковъ и начала провѣрять документы и переворачивать и разрывать вещи. Насъ, евреевъ, было человѣкъ 20. Въ это время вошелъ одинъ изъ нихъ и, увидѣвъ, что насть-евреевъ столько, онъ крикнулъ: "Жидовскій кѣгаль, пуль не хватить." Пере- дать наше состояніе и то, что мы почувствовали и пережили въ эту поистинѣ, предсмертную минуту, я не могу. И слишкомъ объективенъ для этого. Объ этомъ могутъ передать г. г. Хаскинъ г. Кіевъ "Ильинско-Фундуклеевская №3" номеръ 53, 56 и Лихтенштейнъ - Кирилловская №14 кв. I.

Не найдя ничего-казаки ушли. Не успѣли мы еще прийти въ себя, какъ новые 3 казака съ винтовками на привѣсъ ворвались къ намъ въ гостиницу и начали кричать: "Всі жіди, одівать, до коменданта." Тилько студентівъ, інженерівъ, та батька студентівъ мы чиپать. Этотъ налетъ кончился тѣмъ, что старшій получилъ 540 рублей, оставилъ намъ записку, что здѣсь находится 5 студентовъ и 5 родителей студентовъ, и казаки удалились. Третій и самый легкій налетъ былъ 3/4 I-го ночи. Всомли 2 казака, получили 100 рублей и удалились. 6 часовъ утра въ пятницу/ все дѣло было въ четвергъ 2-го января/ мы/нась было 4 человѣка/ въ сопровожденіи помощника коменданта и одного милиціонера ушли съ Центрального на Кіевскій Бахмачъ.

Помощникъ коменданта и милиціонеръ за то, что они насть сопровождали, получили 400 рублей. Съ Кіевскаго Бахмача мы уѣхали въ товарномъ вагонѣ, полномъ грязи изъ подъ находившихся тамъ бураковъ въ 3 1/2 часа дня. Благополучно добрались до ст. Бобрикъ. Въ Бобрикахъ всѣхъ евреевъ высадили. Ужасы и муки, перенесенные евреями на ст. Бобрикъ, когда ихъ безъ всякаго повода выбросили изъ вагона въ которомъ плѣнныне не хотѣлиѣхать, до того было грязно въ вагонѣ не понять людямъ, не видѣвшимъ и не перенесшимъ этого. Изъ Бобрика на открытыхъ площадкахъ мы добрались до ст. Бровары, откуда пѣшкомъ, а потомъ мототрамваемъ прибыли на Никольскую Слободку въ субботу 4-го января въ 5 часовъ вечера.

2.
13456

Обо всѣхъ точностяхъ и справкахъ и деталяхъ этого возмутительнаго кошмарнаго избіенія, издѣвательства и надругательства надъ евреями— только потому, что они жіды, я могу дать объясненія и сообщенія во всякое время.

М. АЛЕКСАНДРОВЪ.

Мой адресъ: г. Кіевъ Бассейная №3, кв. 15.

БАХМАЧ

Около 4-х часов дня, 2-го января, прибыл на станції
Бахмач Центральний Черноморский Кош.

.....И вот со слов казаков, обыскивавших и грабивших нас-евреев в то время, как схватили одного еврея - пассажира, у него из подмышек упали 2 бомбы. Третью у него забрали. Ложь и провокация этого вздорного возведенного обвинения опровергается тем, что еврея схватили на вокзале, а бомбы были брошены в вагон с находящимися там казаками Черноморского Коша.

.....евреев вновь ввели во внутрь вокзала и там началось поголовное избиение, ограбление и невиданное еще до сих пор даже при теперешних ~~ділбах~~ ужасах гражданской войны, издевательство над евреями.

.....Около половины восьмого вечера с криками "жиды", "жидовская морда", "выходи сюда", - ворвалась группа казаков и начала пропирять документы и переворачивать и разрывать вещи. Нас, евреев, было человек 20. В это время вошел один из них и, увидев, что нас-евреев столько, он крикнул: "Жидовский кагал, пусть не хватит".

.....Не найдя ничего, казаки ушли. Не успели мы еще прийти в себя, как новые 3 казака с винтовками на привес ворвались к нам в гостиницу и начали кричать: "Всі жди, одіваться, до коменданта". Тільки студентів, інженерів, та батька студентів не чепати. - Этот налет кончился тем, что

13458

старший получил 540 рублей, оставил нам записку, что здесъ
находится 5 студентов и 5 родителей студентов, и казаки
удалились.

.....
М.АЛЕКСАНДРОВ.

10.3

21^a

בְּאָכְמַטֵּשׁ

(אטטליראהד צעם, דעאכבר 1918)

ב"ה

אל כבוד הוועד תומכי היהודים שפלו מהפרעות שנעשו בברכיהם ובעדרות
ע"י השודדים והבזזים

שאתי אשר ב"ר נח ברג' מקאנלע, פלאך דאחלין, מtagorder בעת
גמאזידר, פלאך פינסק

בְּקָשָׁה

אם כי כבודם זה געமו ששלשה דחונגי בשתי יידים, אך מרד מלבני בעת
דחונגי לבט אליהם עוד הטעם בכתובים. הנה עוד תחלת נאיابر חודש כטלו
ש"ז באתי לפה קיוב לרגלי שכונות שיש לי עם אופראתעלגעיע של מסילת
הברזל פאדאלטקי עבור מלאתרי שעשית בקבלה עם בעמ" מיליארים על
אומשאסטאך הרביעי פלאזידר לקאראסטען. תחלת הטיבעה היתה שבשען השבען עד
25 דעאכבר שאז קיבלתי מהօפראותעלגעיע סך שטונת אלטאים מהה ועשרים. בין
וביני התחלינו הפרעות. רציתי לנסע לביתך דרך קאראסטען. נטעתי תחנה אחת
מקאראסטען ונשמע אשר באחרוושת שודדים ובזזים ואין ביכולת לנסע דרך
שם. חזרתי לקיוב וסבותי דרכי דרך פאכמאש. באתי לפאגמאש ערב ר"ח שבט
וגם שם נשמע שאין יכולת להנitch האיעוז. להאמיל נשארתי יושב על
התחנה. פעת חכתי על פאייזוד לחזור לקיוב. עוד ישבו עמי לבrios
בחששים ומשים איש מתייעדים איך ליטע להאטעל. יומם ה"ר"ח שבט בערב
פתחם באו אנשי חיל זהתנו להטבות יהודים בהעלילים אשר איש מתכו
זרק באםצע על חיליהם והטכימו להרג יהודים שנמצאו אז על התחבה.
התחלינו להכות אותנו מכות אכזריות עם קני הרובה שבידם, אספו אותנו
והוציאו חוצה ובדקנו לפנים "בלוי תותח" וביני לבני בדקנו כל אחד
לעצמו ובזזו כל מה שעלה בידסואצלי היה עוד שפהן הפל שקבלתי מהօפראות
לעניע סך שבעת אלטאים שניים ותשעה ר". בזזו ממי השבעה אלף וחמשים ר"
והשאידן לי רק תשעה עשר. הכניסו אותנו חזרה אל התחנה והעמידו אותנו
יחד ובגדינו העמידו קאזאקים עם קני דביה ונתקנו לנו זמן שלשים מינוט
להתדרות מי מאתנו זרק הבאמבע ואם לא יחרגו כלם כאחד. פון אין עמדנו

בפחד פחדים ואמרנוו כלנו היידי וקשי" אך תעל שפהך לפם להשאירו אותו
בחידם. אחר זאת מההכאות ומהפחד נשארתי מונח בפנא מאושע על ערש דורי בכאב
גודול בבית השוב" ר" אליעזר זילבערמן עד יומם ד". מחרוון תרופה ומקומ
פנא מאושע הוכרחתי מה לה לישע לקיוב, בכאב גודול פאתרי לקרווב ועתק פ"
בא ועוזרני השית שחדרתי לאיתבי אך נשארתי بلا פרושה. מה נתאכטתי בבית
ד" מאיר שנורמן על רחוב סטנסקי 47 שגם הוא היהathy פנא מאושע בין
המוסכים והברזזים; החזיק אותו בביתו סך וכמה ימים.....
(וחשוך בעט דער געליטעבער תעגן זילע).

בְּאַבְמָאַטָּשׁ

(פֿעַטְלִיוֹרָאַדְצָעַם, דֵּצְמְבֶּר 1918)

ב"ה

אל כבוד הוועד תומכי היהודים שביבלו מהפרעות שנעשו בכרכיפ ובעחרות
ע"י השודדים והבורזזים
מהו? אשר ב"ר נח פרג מקאולע, פלאך דאהליין, מתגורר כתת
פמאזיר, פלאך מינסק

בְּקָשָׁה

אם כי כבודם זה פעמי שלשה דחובני בשתי יידים, אך מזכרי בעת
דחקובו לבט אליהן עוד הפעם בכתוביהם. הנה עוד תחלת נאיابر חודש כטלו
ש"ז באתי למח קיומ לרגלי חשבונות שיש לי עם אוופראחלעניע של מסילת
הברזל פאדאלטקי עבור מלאתני שעשייתי בקבלתי עט בעט" פאליארים על
אושטאפעאך הרבייעי מאזיר לקאראשטען. תחלת המיבח הייתה שנשען השבון עד
25 דצמבר אז קבלתי מהאוופראחלעניע פ"ק שטונת אלפיט מה ועריט. ביני
וביני התחילו הפרעות. רציתוי לנפש לביתי דרך קאראשטען. נסעה תחנה אחת
מקאראסטען ונשען אשר באחדות שודדים ובורזזים ואין יכולת לנפש דרך
שם. חזרתי לקיוב וסבוחתי דרכי דרך באקמאש. באתי לאגטמאש ערב ר"ח שבט
וגם שם נשען אין יכולת להנחת הפאייז. להאמיל נשארתי יושב על
תחנה. מעת לעת חכיתי על פאייז לחזור לקיוב. עוד ישבו עמי עבריים
כחמשים וששים איש מתחדזים אין ליפע להאטעל. יומם ח" ר"ח שבט ערב
בחאס באו אנשי חיל נחתהילו להתגשות יהודים בחילילם אשר איש מאחנו
זרק באטב על חיליהם וחביביהם להרג כל היהודים שנמצאו איז על החנה.
התחילו לחכות אותנו מכות אכזריות עם בני הרובח שפידט, אספו אותנו
והוציאו חוצה ובדקו לפני יט"כלי תותח" וביני לבני בדקו כל אחד
לעפמו ובזזו כל מה שעלה בידם צאילי היה עוד שחף חיל שקבעתי מהאוופראט-
לעניע פ"ק שבת אלפיט שטייך ותשעה ר". בזזו מני השבעה אלף וחמשים ר"
והשאירו לי רק תשעה עשר. הכנינו אותנו תזרח אל תחנה והפיגרו אותנו
יחד ונבדינו העמידו קזזקיות עם בני רבה ונחנו לנו זמן לשיט אינט
לחחדות פ"י אותנו זרך האטב ואם לא יחרגו כלל כאחד. מובן איך עמדנו

בפחד פחדין ואמרנו כלנו תידוי וקשי" אך תל שהען לבט להשאير אותו
בוחם. אחר זאת מהחאות ומהפחד נשרתי מונח במאמש על ערש דוי בכאב
גדול בבית השוב" ר' אליעזר זילפרטאן עד יומם ד". מחרון תרופה ומקומ
במאמש הוכרתני בחלע לישע לקיוב, בכאב גדול באתי לקיוב ושם "

בא ועזרני השית שחזרתי לאיתני אך נשארתי בלי פרושה. מה נתבקשתי בבית
ר" מאיר שנורטאן על רחוב פראטס 47 שם הוא היה אני במאמש בין
המוכים והבוזזים; חזיק אותו ב ביתו טע וכמה ימים.....
(חישוע בעט דער געליטענער העגן היילך).

~~ח' נובמבר יג קמ. יג א~~

~~לכידת
ט' נובמבר יג קמ. יג א~~

~~ט' נובמבר יג קמ. יג א~~

17 It was at first a very small town but it grew rapidly and became the
capital of the state. In 1865 it had a population of over 10,000 people.
In 1880 it had a population of over 50,000 people. In 1900 it had a population of
over 100,000 people. In 1920 it had a population of over 150,000 people. In 1940 it
had a population of over 200,000 people. In 1960 it had a population of over 300,000
people. In 1980 it had a population of over 400,000 people. In 2000 it had a population
of over 500,000 people. In 2010 it had a population of over 600,000 people.
It is now the largest city in the state of Texas.
It is located in the center of the state. It is about 200 miles west of Dallas,
about 150 miles east of Austin, and about 100 miles south of San Antonio.
The city is surrounded by hills and mountains. The climate is temperate.
There is a large river that flows through the city. The city is known for its
beautiful parks and gardens. There are many historic buildings in the city.
The city has a rich history. It was founded in 1852 by a group of settlers from
Mississippi. The settlers were mostly farmers and they brought their families
with them. They built simple houses and farms. They grew cotton and tobacco.
They also raised cattle and horses. They traded with other settlers and
with Indians. They lived a hard life but they were happy.
The city grew quickly after the Civil War. Many people moved to the city
from the South. They came for work opportunities and to escape the
heat of the South. They worked in the cotton mills and in the tobacco
factories. They also worked in the mines and in the oil fields. They
lived in simple houses and worked long hours. They lived a difficult life
but they were happy. They enjoyed working and living in the city.
They also enjoyed the beauty of the surrounding land. They liked
to go fishing and hunting in the nearby rivers and forests. They
also enjoyed the social life in the city. They attended
theaters, bars, and restaurants. They also enjoyed
the parks and gardens in the city. They
also enjoyed the beauty of the surrounding land.

17th July 1992 - 10:30 AM
Afternoon rain
10:30 AM - 10:50 AM

13463

ל-22-10

("יְהוָה יְהוָה, שְׁמְךָ כָּל־יִשְׂרָאֵל")

יְהוָה יְהוָה

("יְהוָה יְהוָה, שְׁמְךָ כָּל־יִשְׂרָאֵל")

Teradurel

(em. omgångsryt närr "Teradurel")

Из материалов дела
K. b. (Krebs)

Н. А.
К. I.

Поступило в редакцию
Санкт-Петербург 1921

13464

די געשענער ישן אויפן בעזען יונגען צוקער-זאודה.

Березинский саж-загод (76. om и. Быки.)

בערעדזינסקי צוקער-זאודה ליגט 7 מערטט פון בוקי, אומאנער פאותיט.
עם האבן דארט געהוונט 9 איזדיש פאמיליעם, זיך זאגען געתען אב געשטעלט
אויף דעם צוקער זאודה. ביז די געשענער ישן אין דעם ראייאן, זאגען די בא-
ציזהובגען צמישן איזדונ און קרייטמן געתען גוטען; נאר תילענדיג פטר מערן
פון די אידן כהה זו מארבנמען זתער גוטט און מאיבובגען, האבן די ארבנטער
געטראבן די איזדונ און שטילעברהייד אוחב געלאלדען באנדעם זו ארויסטרחין די
איזדונ. איזורי אברום איזד און ~~1919~~ נובי 1919 אוחב געלאלדען געתארן דער בא-
חסטער באנדיט קאצאקאות. די אידן האבן דין פון דעם דערתיטט און זאגען
אבטלאפען. פיל האבן דין געתארפין אין טהן אונזאָרְבּֿעַרְגַּשְׁתִּיםַעַן, און איזורי
אָרְבּוֹם זיך געראטטען פון מזיס. אָזֶלְבָּעַטְּ פָּאַלְן פְּלַעֲגָעַן דין טרען גאנץ אנט-
די אידן פְּלַעֲגָעַן אַנְטְּלוֹוִוִּין און אַוְמְקָעָרָן דין צוֹרִיךְ. מען דען זיך פָּאַרְשְׁטָלְן
די באָזְּהָבוֹבָגָעַן פון די קרייטמן זו די איזדונ. נאר ביט תילענדיג בלטבּן
אָהָן ברוֹדִישׂ, האבן זיך די איזדונ געהאלטען אויף דעם אָרְטַּמְּ, אָזֶורי חאם די לאָגָע
זיך געטּוֹפָגָעַן ביז דעם 27-טן ספטמבר 1919. 2 אָזְּהָגָעָר באָדער נאָכָּס זאגען
אָרְטְּמַן אויף 2 פּוֹרְעָן באָאָ 20 באַנְדִּיטְּעָן פון צְמִיעָטְּקָהְטְּקָעָם, גּוֹלְטְּשְׁבְּקָעָם,
באַנְדִּיטְּעָן האָהָן אַוְיְמְגָעָהְזְּרָגָעָט פְּאַלְגְּעָנְדָע אִזְּדָן: 1) משֵׁה תְּחִנְשִׁתִּין 47 יָאָר,
2) פְּעַמְּעַד תְּחִנְשִׁתִּין 42 יָאָר, 3) העַדְשׁ תְּחִנְשִׁתִּין 12 יָאָר, 4) דָּעַר פְּרוֹזִים
מוֹטָעָר 60 יָאָר, 5) דָּוד לְעַשְׁתִּיחְבָּרָה 51 יָאָר, 6) אַמְתָּר לְעַשְׁתִּיחְבָּרָה 24 יָאָר,
7) פְּשָׁרָאֵל לְעַשְׁתִּיחְבָּרָה 19 יָאָר, 8) משֵׁה לְעַשְׁתִּיחְבָּרָה 15 יָאָר, 9) לְעַשְׁתִּיחְבָּרָה
14 יָאָר. דָּבָרָה לְעַשְׁתִּיחְבָּרָה אַוְיְמְגָעָהְזְּרָגָעָט מִוְּרִילְ, זיך ~~1919~~ געטּוֹפָגָעַן געטּוֹפָגָעַן זיך אין קיַעַת.
די אַיְבְּרִיךְ זאגען זיך צוֹלָאָן אויף 2 פְּאַמְּרִילְדָּעָם ~~פְּאַגְּאָן, צְבָּבָהְזָהָר,~~ דָּאָמָּן
האָהָן אַבְּגָעָמָעָן פְּרָאַתְּאַמְּלָאָדִיעָ אָהָן זאגען גּוֹבָרָעָן געטאָרָן אַוְבָּטָר דָּעַר
שְׁמִינִיל פָּוֹךְ די קרייטמן. די באַנְדִּיטְּעָן חָם האָהָן בֵּית גַּעֲטָהָמָעָ פון דעם, האָהָן זיך
צְוָרָאָבְּרִיטְּ, נאר נאָן דעם תִּי די קרייטמן האָהָן זיך עַדְלָעָרָטְּ, חָאַט מען זיך אָוּטָ-
גּוֹעָדָה צוֹרִיךְ די זאָכָן, אָהָן אלְמָ בְּאַפְּרִידְוָנָגְגָעָן צוֹגְעָגָעָן אַזְּקִיל צוֹקָרְ.

די עַדְלָעָרָט דָּוֹרָךְ דעם גּוֹלְטְּעָנָעָם הָעָרָשׂ שְׁעַרְמָאָן.

פְּאַרְשְׁדִּיבָּעָן בְּאֶפְּאָ לְמַעְבְּטִיְּגָטָעָר פון אלְאַקְּרָאָרְבִּיבְּיָשָׁן אִזְּדָן צְ.קָ. "קָאָפָּעָ"

ת. ~~הָאָמָּן~~.

13465

№ 42-45

~~№ 42-40~~

зкл782

Гернад

из материалов Кено
(Киев - Москва)

Կ.Ա.
Հ.Տ

Получено редакцией 14. IX 1921
(Берлин)

№ 42

13466

בערשותן פאל. גוב.

אין בערשאד איז געטען 5000 פאמיליעם, 3000 חמדער. איזן האבן
זין פארטומען מיט האנדל, ארבעה-פאנן זחבען געטען: שוכטער, שנידער,
סלאיארט, טעלמאכט, באבזעם, טעלערט, רימערט, מילערט, טלאים, וועבר
א. א. סיאיז דארט געטען א לח-און שפער-קאמט, א האנדעלם באנדק, 4 איזישע
דאפעראטיזן, 15 בת-פדרשיין, א תלמוד-תורה, א גומישט גיטנאזיאו.
ביז דער העטמאנשטיינע זחבען די איזיש-רויסישע צוישן-באציהו גען
געטען גוטע, איבערהויבט מיט דער רויסישער אינטעריגעבן. אין דער פטליגו-
ריבער באטעזונג, האבן א סאן איזן געבורען אן אנטול, באדר דערתיספנדיג
זין פון דעם פראמקוראטער פאגראם, האבן זיך זייג אויסגעטדט פון זיך מאכיז-
לייזינשער ארמיי. מיהאט ארגאניז'ירט א איזישע זעלבסט-שווז פון 75 מעשן,
ועלכע האט אויסגעחיט דאם שטעל פון אנטאלן פון די ארטיגע באהעטש
דארפישע פוייערים. צוישן בערשאד אין אבאדיותק איז פארהאן א דארף באלא-
נאותקע, מהו סיאיז ביז המבט א באנדיתישע פוייערישע בעט. זיך האבן שטנדיג
זין דורךעטהרין מיט איז אויספראז: "זו גתן מיר אין אבאדיותק" ס"י
הריג-עבען; זו אין בערשאד זיך זאלן אונז הריג-עבען". די זעלבסט-שווז איז
געטען ערלויבט דורן דער מאכט. אין דער ראנע פלעגט מען אפט אונכלאדן
אייזן אויז פארטיזען באראטזונגען. ביז ס'הבן אפגערעטען די פעליזוראטצעם,
פאל די באשען קעט, האט דער פארז-צער פון דער ראנע בריטиш - א גרויסער
אנטיפטיט, אוונטערגערעדט טלייבע איזן, ועלכע האבן זיך אויסגעערט פון
געפאב געביז, אונז צחד ארביטער אוומבאטאטזיניגע זו פארטערען ס"י אדמיניסטר-
טראתייחע מאכט, ער האט זיך ערקלערט פארן ארטיגן איספאלקאמ, ביט חיט פון
שטעל, אף דער סטאנציג גאייהאראן, זחנען באך געשטאנען אין די הaganum
دام פעליזורייש מילטער. זיך האבן זיך דערפונ דערתאומט אונז זחבען ארדן
אייז שטעל אונז האבן אויסגעחרגט 9 איזן, וואם דער בריטиш האט זיך אויז-
געגבן: דאבראודענסקע משה - 23 יאר, ויחילאויטש יעקב - 22 יאר, וואלאנסקע
זלמן - 23 יאר, שטערנאמאריך שמואל - 40 יאר אונז נאץ 5. זיך האבן געבורען
קאברטיזבוזיז 140,000 רובל, 2 קאסטן תהונ. די איזישע אונטהונכער זחנען זיך
זולאפן אין די חעלדר. די באשען קעט זחנען בית ארטן געגאבגען, אונז

פ' איז געבליבן די פעלטלייראהזען. זעקם האבן צחט האט דאם פעלטלייראהזען
 מיליטער אפגעטהראטען דורך בערשהזד. אין משך פון דער צחט זחבען געהרגעט
 געתארן נאץ עטליבע איזן דאם שטעל האט געטאלאט די גאנצע צחט קאנטרו-
 ברכיע ביז 12 מיליאן רובל ^{10 טאג איזן} אירז זחבען די נאחהבעט (?)
 אחבתאזהנער פון אבאדאתקע אנטלאפן קידן בערשהזד, דערתסבנדיג זיך, אז די
 לאפשתהעד ^{NKoff 10} האבן געמאכט אומרווהן אין טראסטיבגעץ. די בא לשעת זטטישע "אטראידן"
 זחבען אפטקעגן געגאן די או יפשתהעד, נאץ דעם, וואם זיך האבן די לעצט
 אפגעטהראטען, האבן די לאפשתהעד, צורפיקגענדיג פארבי אבאדאתקע, בלאזיבט די
 איזדישע בעפעלקעדרונג. מאנטאג אין דער פרדי איז אין בערשהזד געתארן אום-
 רוחיג, מ'האטגעהערט, אז פון אבאדאתקע לאזט מען קידן מאנסבל ניט ארווים.
 די איזדישע באפעלקערובינג איז זיך צולאפן פון בערשהזד; מיטחאן ^{14 טאג אין}
 אירז, זחבען אין בערשהזד אידן פויערים פון 21 דערפער, מיט צילום, העק,
 מאכט א. א. מ'האט גערופן די מאנסבל אין שול אוועך א סכайд און מ'האט
 זיך פארשלאטען באחדאכט מיט פאטרולן. מ'האט אומיגעהמען אין שול אידן און
 פ' איז דערתאבעט געתארן א איד - חעלזיל וויטטאן - 26 יאר. פון שול זחבען
 די פויערים אודעך מאכט מיט די קרייסטן א "סכאד", וואם מ'זאל טונ מיט די
 אידן א געהצעענער פודיסטאה ליעאנטשיע האט מען געמאכט פאר קאמיפאָר.
 דער לעצטער צוזאמען מיט דער אונדראייכישער אינטעל-זעבץ האבן פארטמַדְּגָט
 די אידן און מ'האט די אלע פרעמדע פויערים צורפיקגעשייקט זו זיך א חמם
 דראהענדיג, אז אויב זיך צולן באשיןן די שול, וועלן אלע בערשהזד פויערים
 אידזטערעטען קעגן זיך צולן אונגעמען פאר די אידן. זיך זחבען אפגעגאן פון
 שטעל, דערבי האבן זיך געהרגעט 8 דורךגענדיג אידן. דאנערשטיג זחבען
 זיך מידער געקומען. מ'האט אין די שולן ביט געטראיבן, זיך האבן זיך זו
 נויפגעזומען בחם קלוייטער און געפאָדעָט ערלויבענשע זו הרגענען די
 אידן אין דער צחט האט מען אהין אפק אידן געטראיבן און געלאגן. דער
 פריסטאה מיט די ארטיגע פויערים האבן געהירקט זיך זאלן פארלאזן דאם
 שטעל, און פארנאכט זחבען זיך אפגעטהראטען איבערלאזענדיג 25 הרוגים.
 מ'האט דעם פריסטאה געמאכט נאשאַלְבְּק פון דער "אַברַאָבֶּס". די ארטיגע
 פויערים האבן אַרְחֵבָּגַּעֲבָּרָאָכְּט פראדזוקטן פאר דער איזדישע באפעלקערובינג און
 אין שטעל איז געתארן רוחיג.

זונטאג, דעם 18-טן אירז, זחבען אידן די זעלאנטזען, האבן געכזומען א
 קאנטריבזטיע פון 150 טויזענד רובל, האבן באידזיבט די איזדישע באפעלקע-
 דרביג, געשגענדט עטלאכע פרויזען און זחבען אודעך. נאץ צווק זיך זחבען

F פ' 1905 פ' 1919 ק' 18-טן אירז זחבען אידן די זעלאנטזען, האבן געכזומען א
 ס' ג' 1919 ק' 18-טן אירז זחבען אידן די זעלאנטזען, האבן געכזומען א

אַבְגָעָקּוֹמֶן דִי בָּאַלְשָׁעָהָקָעָם אָוֹן אֵין שְׁטוּטָל אִיז חִידָעָר גַּעֲתָאָרָן רֹוחַיָּג בִּיז
אַחֲגָוָסְט 1919 * אָרָך אַחֲגָוָסְט, וְעַן קָאַטָּהָמָקָעָם אַטְרִיאָד הָאָט אַפְגָעָטָאָט,
זְהַבָּעָן אַרְחָן בָּאַבְדָּעָם בְּרוֹאָש מִיט טְשָׁאָלָעָ, זְאַבָּאַלְאַטָּבָע אָוֹן חָאַלְיָנְעָץ. מִחְאָט
זֶה אַפְגָעָצָאלָט אַקְאַטְרִיבָּזְצִיעָ בִּיז 30 מִילְיָאנְן רֹובָּל אָוֹן דָוָרָן דֻּעָם הָאָט מַעַן
אוּטְפָגָעָהִיט דָם שְׁטוּטָל פּוֹן אַ פָּאָגָראָם.

בְּעַתָּן אַפְטָרָעָטָן פּוֹן קָאַטָּהָמָקָעָם אַטְרִיאָד זְהַבָּעָן אַרְחָן "סְעַטְשָׁעָהָקָעָם",
סִיְאִיז אַרְנוֹיְסְגָעָגָאן זֶה אַנְטָגָעָן אַ דָּפְפָטָאָזִיעָ פּוֹן אַיְדִישָׁע אָוֹן קְרִיסְטָלִיבָּעָ
פָּאַרְשָׁתְחָעָר, בָּאָר מִיהָאָט דִי לְעַצְטָע בִּיט אַוְיְפָגָעָנוּמָעָן. זֶה זְהַבָּעָן אֵין שְׁטוּטָל
אַרְחָבָגָעָן אָוֹן הָאָבָן גַּעֲדוֹבָט אָוֹן גַּעֲשָׁבְדָעָט אַיְדִישָׁע פְּרוֹזִיעָן. זֶה הָאָבָן
גַּעַבְוָמָעָן 60 אַיְדִישָׁע אַיְבָגָלאָע פָּאָר זָאַלְאַזְבָּקָעָם, בָּאַשּׂוֹלְדִיגְגָּנְדִיג זֶה אַלְמָ
בָּאַלְשָׁעָהָקָעָם אַחֲבָעָם הָאָט מַעַן גַּעַרְגָּעָט, דִי אַיְבָרְגָּעָה הָאָט מַעַן בָּאַפְרָחָט אַ דָּאָבָק
דַּעַם אַרְחָבָמְשָׁוָנָג פּוֹן דָעָר קְרִיסְטָלִיבָּעָר בָּאַפְעָלְקְעָרְזָבָגָן דִי סְעַטְשָׁעָהָקָעָם הָאָבָן
אַבְגָעָרִיפָט וְחַטָּעָר אָוֹן אֵין שְׁטוּטָל אִיז גַּעֲבְלִיבָן אַחֲנִיגָע טִילָן, חַעֲלָבָע הָאָבָן
פָּאַרְגָעָזָעָט דִי דְּנוֹיְבָעָרְתָעָן. דָם שְׁטוּטָל הָאָט זִין דִי גַּעֲבָעָ צָהָט אַפְגָעָקָוִיפָט
מִיט גַּעַלְט. דָעָר טָעָרָאָר הָאָט גַּעַדוֹיְעָרָט בִּיזָן אַנְקָוּמָעָן פּוֹן דָעַבְקִינְזָעָם. בָּאָ
דִי לְעַצְטָע אִיז גַּעַתָּעָן רֹוחַיָּג, וְחַל מִיהָאָט אַפְגָעָצָאלָט בִּיז אַ מִילְיָאנְן רֹובָּל.
סִיְאִיז גַּעַתָּעָן רֹוחַיָּג בִּיז פָּסָת 1920. חַלְהָמָמָס אִיז חִידָעָר גַּעַקְוָמָעָן תָּאַלְיָנְעָץ
אָוֹן הָאָט גַּעַבְוָמָעָן 4 מִילְיָאנְן קָאַטְרִיבָּזְצִיעָ אָוֹן אִיז אַחֲעָק. נָאָן דֻּעָם זְהַבָּעָן
גַּעַקְוָמָעָן דִי בָּאַלְשָׁעָהָקָעָם, בָּחָם אַרְחָבָגָבָג הָאָבָן זֶה פָּאַרְגָעָזָעָט דִי מַעְשִׁים
פּוֹן דִי פָּאַרְיָגָע בָּאַנְדִּיטָן. זֶה זְהַבָּעָן אַבָּעָר בָּאַבְוָהִיאָט גַּעַתָּעָן תָּאַלְיָנְעָץ
אַפְגָעָצָאלָט בִּיז 7 מִילְיָאנְן רֹובָּל. אָוֹן פּוֹן יַעֲבָרְזָעָט אִיז אֵין שְׁטוּטָל רֹוחַיָּג.
אֵין אַיְצָמִיגָט יָאָר 1921 לְעַבְט אַיְבָעָר דִי בָּאַפְעָלְקְעָרְזָבָג פִּיל שְׁרָעָקָ פָּאָר דִי
אַרְוּמִיגָע בָּאַנְדִּיטָן.

הַאָבָגָעַלְעָדָנְטָעָר, לְעַתְיָן.

הַוּמֶפֶח

אֵין מַשְׁקָע פּוֹן דָעָר פָּעַטְלִיּוֹרְשָׁעָר אַפְטָרָעָטָוָנָג פָּלָעָגָן יַעֲדָן טָאָג דָעַרְלָאָגָט
תְּעַבְּרָן דָעָר אַיְדִישָׁעָר בָּאַפְעָלְקְעָרְזָבָג פָּאַדְעָרְזָבָגָן אָפָעָרְזָבָגָן זָאָבָן תִּיְוָ גְּרָעָט,
שְׁטִיחָלָ, פְּעָרָדָ, הָאַבָּעָרָ, זְחִדְבָּטָ, שְׁאַקָּאַלָּאָדָ, הַעֲנַשְׁשִׁיקָעָם אֵין גָּאָסָן-מִיחָדָלָאָן....
אֵין גַּעַבְוָיְדָעָ פּוֹן קְהָלָה פָּלָעָגָן זִיןָן פָּעַטְלִיּוֹרָאָתָצָעָם, כְּלוֹסָר-שְׁטָ פָּאָר אַ חָאָן.
אַחֲבָעָטָ אַ פָּעַטְלִיּוֹרָאָתָעָ, וְאָמָמָהָטָ גַּעַטְרָאָגָן אַ רְעַתָּאַלְמָעָרָ זְוּגָעָשְׁפָּילָעָט אָפָעָ
גַּאַלְדָעָנָה קָהָטָן, הָאָט זִין אֵין קָהָטָן אַוְיְטָדָעָצָאלָט (אַ פָּאָר-שְׁבּוֹר-טָעָר) תָּעָגָן

זחנעם מעשיים, דאמ ער פלעגט טוּן. דערבי האט ער ארכוֹם געגען ומען די שחרער
פונ שחדל פיל מיט בלוט און דערצטלט: "איך האב אהבמאָל געשענדעט אַ
מחדֶל אָוּן 17 יאָר אָוּן דער נאָק האב אַיְך פֿאָרְבּוֹבְּדָן מִיטָן קְלִידָל דָעַם
קאָפֶ אָוּן האב מיט אַ שְׂטִיךְ קְאַלְבָּאָס מִידָעַר גַּעֲמָוֹתְשָׁעַט אַיְך שָׁאָכֵד אָוּן אַזְוִי זָהָר
אַרְכוֹם גַּעֲפִירְט אַיְן גָּם אַלְעַמְעַן צָו בָּאַחֲרֵיכֶן"

האָב גַּעַל עַרְבָּנְטָעַר, לְעַתִּין . .

Re *myself*

* 1888 - 1890 - 1891 - 1892

*** Found in paper on top shelf
in old box near doorway in original house. It was bound
and printed like a book. It contains many short poems and sayings
of various persons. Some of them are very good. The book
is bound in cloth covers which are worn and stained.

У матеріалів Регалії
(доставл. У. Норальським)

у.а.
ж-1

Поступило 24 листопада
1942 р.

Записано И. Клиновским.

№ 43

б у д ш а з , п. 13470

ПРАВОНАКАЛ 1.

Айбערגעגעבען דוריך שלום קוֹפֿעַרְמָן, 29 יאנַאלט, אַסְטּוֹדָבֶט אָוֹן
געתעגענער מיטגילד פון, מ פרעוזידיום פון בערשאדר רעהאלזוויאנערען
שריבונאל אָוֹן מיטגילד פון דער תַּאֲלִקְאַמִּיםִיעַ בְּחֵם אַרטִיגָּעַן רַעֲמָקָם.

בערשאדר איז אַין אַלהָפָאַלְעַד רַאיָּאַן גַּעַתְּעַן דִּי עַרְשְׁטָע שְׂטָטַם דָּאַם חָאַט

אַראָפְּגַעְתָּהָרְפָּעַן פון זִיךְ אָוֹן מִיטְגַּעַהָאַלְפָעַן אָוֹנְצָעַרְעַט עַרְשְׁטָרַד אַין גַּעַגְּנַד
זִיךְ צָו בְּאַפְּרָחָעַן פון דָעַר הַעֲטָמָאָב יְשָׁעָר מַאֲכָתָן. בְּרָאַשׁ פון פָּאַלְקָם-בָּאַהֲעַגְּבָגָן
גַּעַגְּעַן דָעַר הַעֲטָמָאָבְשָׁשְׁבָּינָעַ אַין אַין בערשאדר גַּעַשְׁטָאַבָּעַן דָעַר אַוקְרָאָאַיְנְשָׁפָר
פָּאַלְקָם-לְעַרְבָּר טַשְׁאַקְיָי (עד חָאַט זִיךְ גַּעַרְבָּפָן "לִיבְקָעָר ס-בָּ") דָאַם אַין מִיטָּ
אָבָּטְחָלָנוּגָן פון פָּאַרְטִיזָאַנְעָם גַּעַקְוּמָעַן פון חַטְּמָן. אַין, מִאוּפְּשָׁטָאַנְדָן
חָאַט זִיךְ בְּאַטְּחָלִיגָּט פִּיעַל אַיְדָן אָוֹן אַוְיָיךְ קְרִיסְטָעָן. (פון דִּי לְעַצְּטָע
זַחְנָעַן שְׁפָעַטָּר אַמְּסָעַ צְרוּשָׁטָאַנְעָן צָו דָעַר דָאַטָּן-מַאֲכָתָן).

דִּי הַעֲטָמָאָבְצָעַם הַאָבָן קִיחָן גְּרוּמָעַן תִּידְעַרְשָׁטָאַבָּד נִיטָּרְחָיְעָן. דִּי
מִילִּיצְיָעַ אַין אַין אַשְׁחָנָעַם פְּרִימָאַרְגָּעַן עַבְּטוֹאַפְּעָטָט גַּעַתְּאַבָּעַן. אַפְּאָר
פָּאַמְּשָׁטָשִׁיקָּעַם אָוֹן גַּעַתְּעַזְּעָנוּ אַפְּיִצְּיָרָעַן הַאָבָן גַּעַבְּרָאַכָּשׁ אַנְהָאַרְמָט פון
אַלְהָפָאַל אָוֹן בָּאַשְׁמָעַן בערשאדר, אָבָעַר דִּי שְׂטָטַם חָאַט דָעַרְפָּוּן וְעַבְּרִיגְגָּעַ גַּעַעַט
לִיטָּן. דִּי הַעֲטָמָאָבְצָעַם זַחְנָעַן גַּעַהְעַן גַּעַצְמָאָוְנָגָעַן צָו אַבְּטָלוּפָן, אָוֹן דִּי
בערשאדר פָּאַמְּשָׁטָאַבְּצָעַם הַאָבָן גַּעַזְיָגָט. דָעַרְמִיט הַאָבָן זִיךְ זִיךְ אַבְּעָד בִּיטָּה
בָּאָגְּנוֹגָט, כְּבָד מִפְּנֵן חָאַט תְּכָף אַרְגָּאָבְּיִצְּרָט פון דָאַן אַבְּגָרִיעַ בָּוּרִיעַ
אַלְהָפָאַל. סָחָט זִיךְ פָּאַרְטִישָׁט אַדְּרוֹזְשִׁיבָּנָעַ פון חַלְבָּעַר אַפְּינְפָּט חַלְקָן
זַחְנָעַן גַּעַהְעַן אַיְדִישָׁע אַרְבָּחָטָעַר אָוֹן אַיְנְטָלְעַגְּגָבְּטָעַן. דִּי קָהָלָה אַין
בערשאדר חָאַט קִיחָן אַפְּיִצְּיָעַלְן אַבְּטָחָל אַין דָעַר דָאַזְיָגָעַר זָאַן בִּיטָּרְמָעַן,
אָבָעַר גַּעַשְׁטִיכָּמָה חָאַט זִיךְ דִּי בָּאַהֲעַגְּוָנָגָגָג, תִּי תְּחַטְּמָה זִיךְ חָאַט גַּעַקְאָבָט. אַזְוִי
הָאַט זִיךְ בִּיטָּה אַפְּיִצְּיָעַל מִיטְגַּעַהָאַלְפָעַן דִּי אַיְדִישָׁע פָּאַרְטִיזָאַנְעָם צָו קְרִיגְגָּעַ
בִּיקְשָׁעַן אַ. אַ. דַּ. אַ נַּאֲהָעַנְטָעַ שְׁחָבּוֹת צָוּן אַוְיִפְּשָׁטָאַבָּד הָאַט גַּעַהְעַט דָעַר
אַרְטִיגָּעַר אַיְדִישָׁעַר דָאַקְטָאָר שָׁאַפְּירָא, אַ בּוֹנְדָאַתְּחָעָץ.

אַיְנָה דָעַר שְׁלָאַבָּט בְּהֵד אַלְהָפָאַל זַחְנָעַן 2 אַיְדָן פָּאַרְתָּאַוְנְדָעַט גַּעַתְּאָרָן. דָעַר
דָעַר דָאַקְטָאָר שָׁאַפְּירָא, וְאָמָ אַיְזָ גַּעַפְּאָרָן מִיטָּה דִּי פָּאַרְטִיזָאַנְעָם, אַלְמָ סָאַנְיָה
סָאַרְ-אַיְנְסָפְּעָקָטָאָר בְּהֵד מְשָׁאָלִים מִילִּיטָּעָר, הָאַט זִיךְ, תְּחַזְּטָ אָוִים, אַבְּגַעְשָׁעַקָּט
אָוֹן אַיְזָ אַיְנָה 8 טַעַג אַרְוּם גַּעַשְׁטָאַרְבָּעַן. טַשְׁאַקְיָי אַיְזָ גַּעַתְּאָרָעַן אַלְהָפָאַלְעַד

אויעזד-קאמיסאָר. ער האט אַין צוֹזָאמְבָּהָמְפָּג מִיטֶּ שָׂאָפִירָאָסֶם טְוִיטֶּ אַרְוִוִּים-
געַבעַע אַסְפָּעָצִיל בְּלֵעַטְלָל, גַּעֲבָומַעַן מִיטֶּ דִּי אַיְבָּרִיגָּע פָּאַרְשָׁטָעָהָעָר פָּוּן
דעָרֶ מַאְכָּת אַבְּשָׁתֶל אַיְנָן דַּעַר לְוִיהָ. דַּעַר נַאֲשָׁאָלָבִּיךְ פָּוּן דַּעַר מַילִּיזִיעַ
בְּחִם אַפְּעָנָעָם קְבָּר גַּעַהְאַלְטָעָן אַרְעַדְעַגְּן אַיְדִּישָׁע הַעַלְדוּן, בְּכָל אַרְוָן
תַּעַגְּעַן דַּעַם פָּאַרְשָׁטָאַרְבָּבָעָנָעָם אַיְדִּישָׁן הַעַלְדָּסֶד שָׂאָפִירָאָבְּפָרָט, תַּעַלְכָּעָר "הַאַט בַּיַּיַּהַן
דעָר דַּעַתְּאַלְזִיעַ אַלְעַזְוָתֶן גַּעַבְּעַעַן". (זַעַה דַּאַקְוּמָעַט 1).
די בָּאַצְּיְהָוָבְּגָעָן צְהַשְׁעָן דַּעַרְמָאָכָּת אַוָּן דַּעַר אַיְדִּישָׁעָר בָּאַפְּעָלְקָעְרוּבָּג
זַעַבְּעַן אַיְנָן דִּי דַּאַזְיְגָעָ טָעַג גַּעַתְּעַן בְּוּטָעָ. טְשָׁאָלָן, אלָם אַזְּיְזָזְדָּ-קָאַמִּיסָּאָר
הַאַט אַבְּרִיךְגַּעַבְּעַעַן אַבְּאַפְּאָלָן, אַז דִּי מַאְכָּת זָאַל שְׂטָעָהָן אַיְנָן אַקְבָּטָאָקָת מִיטֶּ
דעָר קְהָלָה, אַז דִּי קְהָלָה הַאַט דָּסֶם רַעַכְתָּ צְוָ אַרְגָּאָבָּיְזָיְרָעָן אַדְרוֹזְשִׁינְבָּעָ
(זַעַה דַּאַק. 2). דִּי שְׂטִימָנוֹג אַיְזָגְעַעַן אַגְּמָ-טָוָבָ, דִּיְגָעָ. אַלְעַזְוָתֶן
גַּעַרְעַבְּנָעָט, אַז סְקִרְמָעָן זִיְּן אַנְעַזְוָ בְּעַמְעָרָעָ צְחַטְפָּן.

בָּאַלְדָּ אַבְּעָרָהָבָן אַבְּגָעָהָוִיבָּעָן אַבְּקָוּמָעָן שְׂרוֹרִירִיגָּעָ יִדְעָותְּ גַּעַבְּעַעַן
אַיְדִּישָׁעָ פָּאַגְּרָאָמָעָן, צְוֹעַרְשָׁטָ צְהַבְּעַעַן בָּאַכְּמָאַטְשָׁעָרָ דָּאַיָּאָן, צְהַבְּעַן גָּאַלִּיזִיעַן,
בָּאַרְדִּיְתְּשָׁעָתָ אַ. אַ. דַּיְיָ. מַעַן הַאַט אַבְּגָעָהָוִיבָּן מַוְרָאָ צְוָ הַאַבָּן צְוָ פָּאַרְעָן, חַיִּיל
מַעַן הַאַט גַּעַזְאָגָט, אַז אַיְזָן תַּאֲרָפְתָּ מַעַן אַרְאָבָ פָּוּן דִּי בָּאַנְעָן. דִּי שְׂטִימָנוֹג
הַאַט זִיְּן גַּעַבְּיְתָעָן. אַיְזָן הַאַבָּן זִיְּן אַבְּגָעָהָוִיבָּעָן תַּעַבְּיְגָעָר מִישְׁעָן אַיְנָן
פָּאַלִּיטִיק. סְ, הַאַט זִיְּן גַּעַנְדָּעָרָת אַוִּין דִּי בָּאַצְּיְהָוָבָג פָּוּן דַּעַר אַרְטִיגָּעָר
מַאְכָּת צְוָ דַּעַר אַיְדִּישָׁעָר בָּאַפְּעָלְקָעְרוּבָּג. בָּאַזְוּנְדָּעָרָם הַאַט זִיְּן עַם בּוּלָט
אַרְגִּיסְבָּעָתְּיְזָעָן אַיְנָן דַּעַר בָּאַצְּיְהָוָבָג צְוָ אַרְגָּאָבָּיְזָיְרָעָט.
נָאָן דַּעַם פָּאָלָן פָּוּן דַּעַר הַעַמְמָאָנְשְׁטִינְבָּעָ הַאַט אַרְטִיגָּעָר אַיְדִּישָׁעָר
יַאֲוָנְגָעָרָמָן מַשָּׁה דָּאַבְּרָאַתְּעָנְסָקִי, זַאְמָן הַאַט גַּעַנְוּמָעָן אַנְקָטִיתָעָן אַבְּשָׁתֶל
אַיְבָּ, אַזְּיְזָזְדָּ-קָאַמִּיסָּאָרָבָדָד, זִיְּן גַּעַשְׁטָעָלָט בְּרַאָשָׁ פָּוּן אַיְדִּישָׁעָר דְרוֹזְשִׁינְבָּעָ אַיְנָן בְּעָר
שָׁאָד. תְּחִלָּה, אַיְזָגְעַט בְּאַשְׁטִימָט גַּעַתְּאָרָעָן אַוִּין אלָם נַאֲשָׁאָלָבִּיךְ-מַילִּיזִיעַ,
שְׁפָעָטָעָר אַיְזָגְעַט גַּעַתְּעַן גַּעַהְיְלָפָם-נַאֲשָׁאָלָבִּיךְ. שְׁפָעָטָעָר אַיְזָגְעַט אַרְאָפְגָעָקוּמָעָן
אַנְחָרָבָדָרָבָד, אַוָּן עַר הַאַט אַבְּגָעָהָוִיבָּן צְוָ קְוּקָעָן מִיטֶּ חַשְׁדָּ אַזְּיִזְעָךְ
אַיְזָן מִיטֶּ בְּיִקְפָּעָן. עַר הַאַט גַּעַפְּאַדְעָרָט, מַעַן זָאַל אַיְם זְוַשְׁטָעַלְעָן אַגְּטָל
פָּוּן אַלְעַזְוָתֶן דְרוֹזְשִׁינְבָּעָמָן, דְעַרְבָּהָהָט עַר קְדָן מַאְטִיחָעָן, זְוַלְיָעָבָחָם עַר
דְאַבְּרָבָבָמָן צְעַלְעָן צְוֹגְעַשְׁטָעָלָט. דָּאַבְּרָאַתְּעָנְסָקִי הַאַט אַיְם אַיְנָן "פְּרָאַפְּטִיאַטָּעָ"
(דַּעַר אַזְּקָרָאַדְבָּיְשָׁעָר אַרְטִיגָּעָר אַבְּשָׁתֶל), וְזָאוּ מַעַן הַאַט דִּי אַיְזָן בַּיַּט בָּאַזְוֹן-
דְעָרָם לִיְּבָב) גַּעַזְיְדָעָלָט, אַוָּן מַאְטָהָעַשְׁוָק הַאַט זִיְּן פָּאַרְעָנְטָפָעָרָט, אַז עַר אַיְזָן

כלְאַבְּגָעָןצְהַבְּעַעַן אַיְ-דִּישָׁע פָּ-גְּרָאָמָעָן.דִּי אַיְדִּישָׁעָדְרוֹזְשִׁינְבָּעָן.

בֵּית שׂוֹלְדִּיגַּ, אֵז עָרְ חָאַט דָּעָרְוִיךְ אֲ בָּאָפְּעַל פֿוֹן שְׂטָאַלְעַן^{*}. דָּאָבְּרָאָתְּקְבָּטְקָי הָאַט
זֶהָעַגְבָּנְדָּעַט בָּאָקְ הַילְקָה זֶה דָּעַר קָהָלָה, אֲבָעַר דָּאָ קָהָלָה הָאַט זִיְּקָה בֵּית גַּעַחַאלָל
אוֹן טָאָקָה מְזָרָא גַּעַחַאַט זֶה מִישְׁעָן צִיְּן[†]. אֲגַבְּ, אִיז דִּי אִידְיִישָׁע בָּאָפְּעַל קָעְרוֹבָּג
אוֹנִיךְ בֵּית גַּאֲרָד צְוֹפְּרִידְעָן גַּעַתְּעָן פֿוֹן דָּעַר דָּרְבוֹזְשִׁינְבָּגַּ, תָּלְכָּעַ הָאַט אֲבָגַהוּוּבָּן
איַן זִיְּנָהָאָבָּן "זְהַטְּגָּעָה" זָאָבָּעָן (זִיְּנָהָמִישְׁעָן צָוָם אַרְהַבְּפִירְבָּעָן אוֹן אַרְוִוִּים-
פִּירְבָּעָן סְחוּרוֹת אָ. אָ. חָ.), שְׁלָאָגָעָן גּוֹיִם אָ. אָ. חָ. דָּאָבְּרָאָתְּקְבָּטְקָי הָאַט זִיְּקָה
גַּעַפְּיִינְבָּעָן בָּאַלְמָדְיִגְט אָוֹן הָאַט אֲבָגַעַגְּבָּעָן מַאְתְּחַעַטְשָׁוּקָעָן 26 בִּיקְסְּעָן, אַיְן פֿוֹ-
לְעַמְּיאָט, 17 שְׁתְּעַרְדָּעָן, 18 רַעַחַלְמָעַרְעָן אָוֹן 40 בָּאַמְּבָעָם. דָּעַרְמִיט גַּעַתְּעָן דִּי
איַדְןָ כְּמַעַט איַן גָּאנְצָעָן אַחֲעָק פֿוֹן דָּעַר פָּעַלְלוֹרָא-בָּאַחַעַגְּוָן[‡].

זֶה דָּעַר צְמַת הָאַט זִיְּנָהָאָבָּן אֵין אִים אִידְן בָּעַרְשָׁאָד גַּעַרְבִּינְדָּעַט אֲ פָּרָאָפְּעָם יְאָנוּלְעָרְ פָּאָרָאָךְ
אַרְחָן זְהַנְּעָן אַיְן אִים אִידְן אָוֹן קְרִיפְּטָעָן (אַנְצָפְּרָן 50%). צָוָם פָּאָרָאָתָן הָאַט

דָּעַר אָגְ-

דִּי מַאְכָּת זִיְּנָהָאָבָּן אֵין אַבְּגַעַהוּבָּעָן זֶה בָּאַצְּיְהָאָקְנָה[§] מִיטְחָשָׁד, זְעַחַעַנְדָּיָה אַיְן אִים אֲ
בָּאַלְשָׁעָה יְמִיטִישָׁע אַרְגָּאָבְּיְזָאָצְּיָה. סָ, אִיז שְׁוִין דָּאָמָלָט גַּעַתְּעָן אֲבָגְרִיףְּ פֿוֹן דִּי
בָּאַלְשָׁעָה יְקָעָם[¶]. אַרְוָם אָוֹן אַרְוָם זְהַנְּעָן גַּעַתְּעָן פָּעַלְלוֹרָעָם, עַשְׁלָאָגָעָן, וְאָם הָאָבָּן
איַן בָּאַלְטָעָ שְׁוֹן גַּעַמְאָכָט דָּעַם פָּאָגְרָאָם. בָּאַלְשָׁעָה יְקָעָם זְהַלְעָן – דָּאָם אִיז גַּעַתְּאָרָעָ
דָּעַר טָאָג-לְאַזְוָנָג^{||}. פֿוֹן זִיכְנָשׁ מַעַן אִיז גַּעַתְּאָרָגְעָן גַּעַתְּעָן תִּיבְיְמִשְׁעָנְקָעָפָע

הַחַיְבָּ פֿוֹן

דָּעַר בָּאָלָ-
שָׁעָה יְסָטִיּ-
שָׁעָר בָּאָ-
תְּעַגְּבוֹגָ-

מַאְכָּת שְׁוִין זִיְּנָהָאָבָּן בָּאַבְּזָעָן מִיטְדָּעָם אַחֲגָעָנִים נְוֹמָה: אִידְן-בָּאַלְשָׁעָה יְקָעָמָה. אָחָ

חָאָרָקְטָעָרִיטִישָׁ אִיז, וְאָם דָּעַר אַנְפְּרִיעָרָמָרְ מִיטְדָּעָם אִידְיִישָׁע עַבְיְנִים בַּחַם אַזְעָזָ-
קָאָמִיסָּאָר אֵין אַלְהָאָפָּאָל, פָּעַקָּאָר-פָּעַקָּאָרְמָקָי, אֲ אִידְ, הָאַט גַּעַפְּיִינְעָן פָּאָר מַעְבָּלִיָּן
זֶה נְעַמְּנָן אָוִיָּף זִיְּנָהָאָבָּן דִּי פִּסְמִיעָ פֿוֹן אַיְנְפָּאָרְמִיטִישָׁעָן דִּי מַאְכָּת זְעַגְּעָן דִּי אִידְיִישָׁאָ
שְׁטִימְוּנְגָּעָן (פָּאָקְטִישָׁ זְעַגְּעָן אִידְיִישָׁעָן בָּאַלְשָׁעָה יְזָם). אִידְן אֲ סְפָעָצִיּוּלְעָרְ שְׁלַעַפְּאָמָ-
גָּאָגְרָאָמָעָן זֶה דָּעַר אִידְיִישָׁעָרְ קָהָלָה אֵין בָּעַרְשָׁאָד פָּלְעָמָעָן עָרְ פָּאָר אִים אַלְעָ טָאָג זֶה
דָּאָקָ. 3, 4 אָזְן 5). דִּי קָהָלָה הָאַט, פָּאָרְשָׁטָעָהָט זִיְּנָה, קָהָן רַאֲלָעָ פֿוֹן קָהָן
"אַחֲרָאָבָּעָד" אָוִיָּף זִיְּנָהָאָבָּן בֵּית גַּעַנְגָּמְעָן אָזְן אָוִיָּף דָּעַר טְעַלְפָּאָגְרָאָמָעָן בֵּית גַּעַנְגָּ

כְּנַפְּפָרָט[♦].

דִּי בָּאַצְּיְהָוָנָגָ פֿוֹן דִּי גַּעַתְּעַזְעָנָה פָּרְנָאָד, אַרְטִיְיגָע אַינְטָעַלְיִגְעַנְטָעָן
אַזְקָרָאָאַיְנָאָר, אִיז אָוִיָּף גַּעַתְּאָרָעָן עַרְגָּעָר. אָוִיָּף אָן אַלְגָּעַמְחָנָעָר פָּאָרְזָאָמְלָוָנָה
פֿוֹן, אֲ פָּרָאָפְּעָם יְאָנוּלְעָרְ פָּאָרָאָתָן הָאַט דָּעַר פָּאָרְזִיְגָּעָר פֿוֹן דָּעַר קָאָלָאָמְטָ-אַזְפָּרָאָחָ
חָרִיפְּטִישָׁה, אֲ גַּעַתְּעַזְעָנָהָר קָאָפְּעָרָאָטָאָר עַרְקָלְעָרָט אִין זִיְּנָה אַרְוִיְּפָרָעָטָוָבָּג, אֲ
עָרְ בָּאַדוֹיְיִרְטָה דָּעַם בָּאַלְטָעָר פָּאָגְרָאָם, נְגָר עָרְ וָאָלָט גַּעַתְּאָרָעָנָת גַּעַגְּעָן דָּעַם
א) שְׁפָעָטָר אָג, אַקְטִיְתָעָר מִטְאָרְבִּיְטָרָפָר פֿוֹן רָאָטָן-מַאְכָּת.

באלשעט זייפט, געגונ דעם ס, זאלען אונגעעריט טערען די נאציאנאלאַע גע-
פִּילען פָּוֹן די אָזְקְרָאָינְגֶּר.

אַחֲעַךְ אַ קְוַרְצָעַ צָהֵם אָוֹן דָּעֵר צַעֲרָפָאַל פָּוֹן פַּעֲטָלוּדְרָאַס, מַיְלִיטָפֶר תַּעֲרֵט
גַּרְעַסְפֶּרֶס. אָרוּם אָוֹן אָרוּם הוַיְבָעַן אָן בְּלַאֲנְדְּזָשְׁעַן אַכְּטְּרָעַטְּעַנְּדָע בְּלַאֲנְדְּפָעַ.
^{אַקְּרָאַיְלָה}
איַן אַבְּחוּרִיב ~~בְּלַאֲנְדְּ~~ קוּמֶּט אָרוּמָן קִין בְּעַרְשָׂאַד אָטְמָאַן קָאַשּׁוֹקָס, אָן אַבְּטוֹלְזָבָג.
מיַט דָּעַם צָעַלְבָּעַן קָאַשּׁוֹק, עַן הָאָט זִין פְּרִיהָעָרַ מִיט עַטְלִיכְבָּעַ טַעַן איַן רָוֶד.—
די ערשות
בְּלַאֲנְדְּ
בְּצָעַג נַעֲהָטָ צַעֲרָעַדָּס אַ לְעַרְעָרִין פָּאַמִּינָּעַ, אַ אַידִּישָׁע פְּרָאַלִּין, וְעַלְכָּבָעַ קָאַשּׁוֹק
הָאָט גַּעַהְאַלְטָעַן פָּאַר אַ קְּרִיפְּטְּלִיכְבָּעַ; עַד הָאָט אַזְּרָעַ דַּעַמְּאַלְטָ עַרְקְלָעַרְטָ, אַז עַד
גַּעַהְטָ קִין בְּעַרְשָׂאַד אָוֹן פַּעַטְשָׂאַנְקָעַ אוּמְשָׁנְיָדָעַן די אִידְן. קָאַשּׁוֹק אַיְז אָיַן
בְּעַרְשָׂאַד גַּעַקְוּמָעַן איַן קָהָלָה, גַּעַפְּאַדְעָרָט גַּעַלְטָ, שְׁטִיחָעָל אָוֹן אַ גַּאנְצָעַ רְחַהָע
זָאַכְּעָן, די קָהָלָה הָאָט אַלְץ עַרְפִּילָטָ, אָוֹן דָּעֵר דָּאַזְּגָעָרַ תִּיזְיִיט הָאָט אַבְּגָעַ.—
קָאַסְט אַ 60 טּוֹזְיָעַט רָוְבָּל. וְעַגְעַן דָּעַם, די דָּעֵר אָטְמָאַן הָאָט זִין בְּאַזְוּגָעַן
צָוָם אַידִּישָׁן נַאֲצִיאָבָאַלְעַן אַבְּשָׁטָאַלְטָ, צָוָם קָהָלָה, אַיְז צָוָם דָּעַרְפְּטָן,
תָּאָמָט אַיְז צְרוּנְשִׁיקָט דָּעַם קָהָלָה-רָאַט דָּאַם קוּלְטִיגָּעַ תַּעַשׂ פָּוֹן זְהָנָעַ סָאַלְ—
זְהָנָעַן בְּאָרוּבָּט גַּעַתְּאָרָעַן.

קָאַשּׁוֹק אַיְז אַחֲעַךְ אָוֹן דָּעַם 10 מְאַרְטָ תַּעֲרֵט פְּלוֹזְלָוָג בְּוֹלְדָ, אַז ס, הָאָט
דָּעֵר רַעַתְּקָאָם זִין גַּעַגְרִינְדָּעַט אַיְז בְּעַרְשָׂאַד אַ רַעַתְּקָאָם אַיְז בְּאַשְׁטָאַנדָ, מַעַהְרַסְטָעַנְטָהָל, פָּוֹן
אוֹן די באָ- די גַּעַתְּעַזְעַבָּעַ הַנוּיְפָט-אַבְּפִירָעָרַ פָּוֹן דָּעַרְפָּאַלְקָם-אָוְפְּרָאָהָעַ (פַּעַטְלָוּדְרָאַתְּצָעַם)
פְּעַלְקָעַרְבָּגָ, אוֹן פָּוֹן אַתְּכָבָעַלְאַדְעָנָעַ מִיטְגָּלִידָעַרְ פָּוֹן פְּרָאַפָּ, פְּאַרְאָהָן (פְּעַרְמָאַנָּל) פָּאַר
די אַידִּישָׁע נַאֲצִיאָלִיטִישָׁע פְּאַרְטָהָעַן אַיְז די גַּרְיְנְדָבָג פָּוֹן, מַרְעַתְּקָאָם גַּעַ—
צָעַן אַ נְחָעַם. אַיְז רַעַתְּקָאָם אַיְז אַבְּגָעַלְאַדְעָנָעַ גַּעַחְאָרָעָן אוֹיְיָן דָּעֵר אַיְז וְאַלְפָאַ—
וְיִשְׁשָׁ, אַבְּעָרָעַר עַד הָאָט זִין גַּעַתְּעַרְטָ, נִימָט גַּעַתְּאַלְטָ גַּעַהָן, עַרְקְלָעַרְעַנְדִּיגָּג, אַז
ס, אַיְז נָאָן אַ סְבָּנָה צָוָם עַרְקְלָעַרְעַן רָאַטְן-מָאַכָּטָ, מַהְל אַיְז רָאַיָּן זְהָנָעַן נָאָן
בָּאַ פִּיעַל פַּעַטְלָוּדְרָאַיְשָׁע שְׁחַלְעָן. דָּעֵר רַעַתְּקָאָם הָאָט אַיְם אַבְּעָרָעַר כְּמַעַט גַּעַצְחָאָבוּגָעָן
אוֹן עַד אַיְז גַּעַחְאָרָעָן דָּעֵר פְּאַרְתָּאַלְטָעָרָ מִיט די פִּינְאָנְצָ-עַנְיָנִים. די בָּאַפְּעָלָ—
דָּעַרְזָבָג, דָּעַרְזָעַהָעַנְדִּיגָּג אַיְז דָּעֵר פְּרִיהָ, די רְוִוְתָעָ פָּאָן אַיְבָּעָרָעָ, רַעַתְּקָאָם,
הָאָט זִין דָּעַרְפִּילָט גַּעַקְדוּקָט. פִּיעַל הַאֲבָן שְׂוִין דַּעַמְּאַלְטָ גַּעַזְאָגָט, אַז ס, אַיְז
אַ פְּרָאַהָקָדִיעָ, כְּדִי אָרוּיְסְצּוּרוּפָעָן אַ פְּאַגְּרָאָם, חַרְיסְטִיטָשׁ (דָּעֵר רַעַדְנָעָרָ
אוֹיְף דָּעֵר פְּאַרְזָאַמְּלָוָג פָּוֹן פְּרָאַפָּ, פְּאַרְאָהָן אוֹן גַּעַתָּ, פְּאַרְזָיְצָעָרָ פָּוֹן פְּאַלְקָם—
אָוְפְּרָאָהָעַ (איַן גַּעַחְאָרָעָן אַ מִיטְגָּלִיד פָּוֹן רַעַתְּקָאָם, גַּעַקְוּמָעַן אַיְן קָהָלָה, אוֹן
גַּעַמְּעַלְדָּעָט, אַז ס, אַיְז עַרְקְלָעַרְטָ רָאַטְן-מָאַכָּטָ, אוֹן דָּעַרְיִכְבָּר דָּאַרְךָ מַעַן זִין

גענדיין זעגן אלז צום רעתקאמ.

דעם 12-טן אוון דעם 13-טן מארט האט מען זיך שוין דערתאומט, אז פעלולוראָם באנדעם פובּס, מ ראייאָן געהן אורייפֿן, "באלשעת יאטישען בערשאָד".
דער רעתקאמ האט דערתחל צונעמען די אַהצענבאָן-לייניע פון האיזאָראָר ביז בערשאָד, אוון דעם 13-טן אַיִן אַחענְד זַהֲנָעָן די פָּאַרְשְׁטָעָהָעָרָר פּוֹבּס, מ רעתקאמ געהן אַיִן קְהֻלָּה אוון ערקלערט, אז זַהֲנָעָן בערְבָּה שְׂטָאָרָק, אז קְהֻן פְּעֵט-לְוִירְעָשָׂע אַרְמִיטָע אַיִן שוין בְּכָל נִימָּא, אָם סַזְהָנָעָן פָּאַרְבְּלִיבָּעָן בְּלוֹוִיז צָבָר-שְׁלָאָגְבָּנָעָן באַנְדָּעָם, אוון אז מען מעג זַהֲן זִיכְּבָּרָה. אַיִן דעם זַעְלְבָּעָן אַחענְד
האָט שוין אַקְאָפְּעָרָאָטָאָר פּוֹן דער "פְּרָאָמָּתִיטָע". גַּעֲרָאָטָעָן דעם רעתקאמ זיך
קְלִיחְבָּעָן אַיִן מַעְגָּרְדִּין.

דעם זַעְלְבָּעָן טָאג אַיִן קְהֻלָּה גַּעֲקָוּמָעָן אוֹרִיךְ דער עַלְטְּעַרְעָרָר מַילְיָא-צְיָאנְעָר בּוֹלְגָאָק אוֹן האָט גַּעֲזָאָגֶט, אז אַיִן ~~אַשְׁן~~ רְשֻׁוֹת גַּעֲפִינְגָּן זיך 100 מָאָן אַבְּעָר עַר תָּאָלָט גַּעֲרָאָטָן דער שְׂטָאָט זיך אוֹרִיךְ באַחֲאָפְּנָעָן, כִּי צַו עַרְתְּחַזְּעָן אַ וְיִדְעָרְשְׁתָּאָבָּד. (אַחֲנִיגָּע הָאָבָּן מַוְרָא גַּעֲהָאָט, אז אַיִן דעם שְׂטָקָט אוֹרִיךְ אַ פְּרָאָתָאָקָאָדִיעָ). די קְהֻלָּה האָט בֵּית גַּעֲקָוּמָט נְעַמְּעָן אוֹרִיךְ זיך די אַחֲרִיוֹת צַו בְּיַלְדוּן אַ דְּרוֹזְשָׁינָעָן אוֹן נִימָּא אַפְּרִיצְיָעָלָה דעם פָּאַרְאָתָן פּוֹן די גַּעֲהַעַזְעָנָעָן קְרִיגָּס-גַּעֲפָאָגְגָּעָן, זָהָם האָט גַּעֲקָרִיגָּעָן גַּעְתָּעָר) די קְהֻלָּה האָט אַרְוִיסְגַּעַגְבָּן 2000 דּוּבָּל) בְּכָל, האָט די קְהֻלָּה נִימָּא גַּעֲהָאָט גַּעֲגָעָן דעם, אז אַיְבָּגָע-לְחָטָז זָאָלָעָן פְּעַרְסָאָבָּאָל עַרְתְּחַזְּעָן אַ וְיִדְעָרְשְׁתָּאָבָּד, בְּפֶרְט, אז מען האָט נִימָּא גַּעֲתָאָרָסָס, מִיטָּזְעָמָעָן מען האָט צַו שְׂזָן, אוֹן אוֹרִיפֿן סְפָּעָן פּוֹבּס, מְרַעְטָקָם, מְעַרְקָלְעַרְוָנוּג האָט מען גַּעֲקָבָט רַעֲבָנָעָן, אז סַזְהָנָעָן נִימָּא קְהֻן מִילְיָטָר, נִוְדָרְוִיבְּעָרִישָׂע
בְּאַנְדָּעָם.

דעם 15-טן מארט אַיִן דער פְּרִיה האָט זיך צַו בערשאָד דער גַּעַנְעַהְנְטָעָרָט אַ רְעַבְּוָלָאָרָעָ פְּעַלְלוֹוְידְעָשָׂע טָאל (בְּאַלְימָאִיקָם מַילְיָטָר). דער רעתקאמ האָט דער עַדְשָׂ-תְּבָךְ בְּיַם גַּעֲטְמַיְעָט, אוֹרִיךְ דער בְּרִיךְ זַהֲנָעָן גַּעֲשְׁטָאָבָּעָן פְּאַסְטָעָנָס, אַבְּעָד נַאֲכָר 2 טָעָר פָּאָ-שְׁאָלָזְעָן זיך די מִילְיָצְיָאָרְבָּרְעָן צּוֹלְאָפָּן. אַ וְיִדְעָרְשְׁתָּאָבָּד האָט עַרְמִיזְעָן בְּלוֹוִיז די אַיְדִישָׂע דְּרוֹזְשָׁינָעָן ^{לְגַעַגְגָה} דְּאַבְּרָאָתָעָנָסָק, נִימָּא בְּרָאָשָׂע. די אַיְדָן הָאָבָּן גַּעֲהָאָט אַ פְּוֹלְעָמִיאָט. דער פְּוֹלְעָמִיאָטָשִׂיך אַוְאַלְמָאָן אַיִן אַיִן גַּיְבָּעָן דְּעַרְהָרְגָּעָט גַּעַחְאָרָעָן. מַעַן זָאָגָס, אז דעם פְּוֹלְעָמִיאָט האָט מען מִיטָּא ^{לְגַעַגְגָה} פְּיָוָן אַקְלִיעָ גַּעֲמָאָכָט. אַ הָאָלְבָּעָשָׂה האָט גַּעַדְגִּיעָרָט די באַשְׁיָׁפָּונָגָג, אוֹן דָּאָם מִילְיָטָר האָט זיך אַרְתְּבָּגְעָרִיסְפָּעָן אַיִן שְׂטָאָט, אוֹן דער פָּאַגְּרָאָמָה האָט זיך אַבְּגָעָהוּיְבָעָן. פּוֹן די קְרָאָטָעָן האָט מען גַּעַרְאָבִירְשָׂט פְּתַזְוְרוֹת, אוֹן גַּעַמְעָן מען האָט באַגְּעָגָנָט האָט מען גַּעַשְׁלָאָגָעָן. די באַפְּעָלְקָעְרוֹנוּג האָט זיך באַחֲאָלָטָעָן אוֹרִיךְ די בוֹיְדָעָסָס, אוֹן די קְפָּלָעָר. בָּהָם

קאמפטייאל אויז דערשאפטען געהארען אַ אַיד, וואָם האָט געטראָגָען מיט זִיךְ אַ ברוֹיסט. לַיְגַעַנְדִיגּ פֿאָרְתָּאָונְדָעַט, האָט עַד גַעֲבָעָעָן אַ טְרוּבָקּ דָאָסְפָּעַר, מעַן האָט אַיְם אַבעָר קִיחָן תָאָסְפָּר נִימְשָׁטָצְטָ, צוֹם אַדְטִיגָעָן גַבְירָה תָאִיםְלָאָתִישָׁטָ, מעַן זִיךְ אַרְדָבְגָעָרִיסְפָּעַן אוֹן גַעֲהָרָגָעָט דֻעַם זָוֵן זְחִיבָעָט, אַ סְטוֹדְעָבָט, אַ גַעֲתָעָזְעָנָעָם פֿרָאָפְאָרְשָׁטְשִׁיךְ, יַעֲקָבּ הַיְמָשָׁאָתִישָׁטָ, צוֹן דַי קְלַחְתָּעָן אוֹיז מעַן זָוֵן גַעֲפָאָרָעָן מִיטּ פְּזָרָעָן אוֹן פֿלְאָנְמָעָסִיגּ אַבְלָעָלָאָדָן סְחוּרוֹתָ, אַיְין דָעַר בָּאנְקָ פָאָר גַעֲגָעָבּ זְחִיטִיגָעָן קְרָעָדִיט האָט מעַן אוֹרְפָגְעָרִיסְפָּעַן דַי קָאָסָעָ, צְרוֹגְעָבְרָעָמָעָן דָאָם גַעַלְתָ אַוְן אַפְּרִילְוָן צְעָרִיפָן דַי חַעְקָמְלָעָן, תִּילְיאָנָסְקִין, אַ זָקוֹן, חַאָבָן קִירְזָחִים דָעָרְשָׁטָאָבָעָן, סָ, חַאָבָן נִימְשָׁטָאָלָפָן דָאָם תְּחַנְעָן אַוְן דָאָם בְעַטְעָן פְוּן דַי פְּרוֹיְעָן.

אַ סְטָאָלִיאָר, שְׁמָרָאָל שְׁחָעָם, אַבָּאַלְטָעָר אַיְדָ, וואָם אוֹיז גַעֲגָבָגָעָן זְוִיכָעָן זְהָן אַיבְגָעָל, אוֹיז פֿאָרְתָּאָונְדָעַט גַעֲהָרָעָן, עַד האָט זִיךְ תִּי סָ, אוֹיז צְרוֹגְעָשְׁלָעָפָט צוֹן דָעַר קְרִיסְטָלִיבָעָ אַפְטָעָק (דָאָבְרָאָתָאָלְטָקִים) מעַן האָט אַיְם אַבעָר אַהֲיָן נִימְשָׁטָ גַעֲהָלָט אַרְהָנְלָאָדָן, דָעָרְתָּהָל אַיְזָ צְרוֹגְעָלָפָעָן אַ סְאָלְדָאָט אַוְן דָעָרְשָׁטָאָבָן אַיְם מִיטּ אַ שְׂפָעָדָ.

דָעַר פְאָגָרָם האָט גַעֲדוֹיְעָרֶט בְּסָהָא שְׁעָה צְמָטָ, גַעֲפָאָלָעָן זְחַנְעָן 9 אַיְדָ-שְׁעָה קְרָבָבָות. בָּאַלְדָ זְחַנְעָן דַי פֿאָרְשָׁטָעָהָר פְוּן דָעַר קָהָלה גַעֲרוֹפָעָן גַעֲהָרָעָן, אַוְן סָ, אוֹיז זַה גַעֲגָבָעָן גַעֲהָרָעָן אַבָּאַלְטָעָר אַרְהָבּ צְוֹטָרָאָגָעָן אַיְן מְשָׁן פְוּן 2 שְׁעָה 200.000 רָובָל קָאָבְרִיבּוֹצְיָ אַוְן 20 פֿלְשָׁעָר גַוְטָעָן זַהָן. מעַן האָט זִיךְ גַעֲפָרָוֶט אַבְתְּחִיזָעָן, אַז דָעַר טְעָרְמִין אוֹיז זַה אַ קוֹרְצָעָר, אַבעָר דִיְתְּשָׁוֶבָה אוֹיז גַעֲתָעָן: "וְאָמָ פֿאָרְלִירֶט אַיְהָרָ צְמָטָ, מִיד חַעְלָעָן דַי שְׁטָמָט אַוְיְסָקּוֹוְילָעָן", אַיְן 2 שְׁעָה אַרְוָם זְחַנְעָן אַרְהָבּ גַעֲטָרָאָגָעָן גַעֲהָרָעָן 87 טְוִיזְעָבָד רָובָל אַוְן דַי אַיבְעָרְדִיגָעָ 113 האָט מעַן דֻעַם צְחִיטָעָן טָאגּ אַבְגָעְפִירֶט קָהָן הַאַיְתָהָרָאָעָן. סָ, אוֹיז פֿאָרְהָאָעָן אַ סְבָרָהָ, אַז אַ בָּאַלְשָׁעָטְמִישָׁעָ פֿאָרְהָאָלְטָעָבָה רָאַזְתָּעָדָקָע אַיְזָ גַעֲצָאָונְגָעָן גַעֲתָעָן אַרְוִיְסְטוֹגְעָבָעָן דַי פֿעַטְלוֹרָאָתְצָעָם אַ בָּשִׁימָה פְוּן דַי אַיְדָ-שְׁעָה גַבְיָרִים אַיְן בָּעָרְשָׁאָדָ.

בְּעַת דֻעַם פְאָגָרָם זְחַנְעָן פֿיעַל מְפַבְשָׁעָן גַעֲלָאָפָעָן זִיךְ בָּאַחְאָלָטָעָן אַיְן זְעַמְטָקִי שְׁפִיטָאָל. מעַן האָט זַה אַבעָר פְוּן דָאָרָטָעָן גַעֲטָרְבִּיבָעָן. תִּימְלָאָתִישָׁעָם צְמָתָעָה זָוֵן, חַחְם לִיבָ, אוֹיז אַרְזָוִיסְגַעַטְרִיבָעָן גַעֲהָרָעָן פְוּן שְׁפִיטָאָל, אַוְן זִיךְ גַעֲלָאָזָט לוֹיְפָן אַוְיְפָן תַעַג קִיחָן טְרָאָמְטִיאָנָעָץ, אַבעָר דַא חַאָבָן סְאָלְדָאָטָעָן גַעֲכָאָפָט אַוְן דָעְרָלָאָגָט מִיטּ אַ שְׁפִירָן אַיְן דָעַר בְּרוֹסְטָ. עַד לִיגַט מְסָבָכָן קְרָאנְק בִּיז אַיְצָם בְּכָלָ, האָט זִיךְ דַי קְרִיסְטָלִיבָעָ אַבְפָעָלְקָוְרָוָג (אַרְטִיגָעָ) נִימְשָׁטָ.

דַי בָּאָזִי-

הַוּגְגָ פְוּן

דָעַר קְרִיסְטָ-

לִיכְבָּרָדְ בָּאָ-

פֿעַלְקָעְרוֹבָגָ-

אַתָּה יְגֹעַ הַאֲבָן אֶנוֹסְבָּהָהָלְטָעַן אִידָּן, דֵי אֶבְדְּוֹרָעַ - בִּיטַּה. אִין גִּימְנָזְיָה זְהַנְּעָן
גַּעַתָּעַן פִּיצָּל אִידָּן, וְאָמַם זְהַבָּן, בְּלוֹטְרֶשֶׁט, גַּעַקְוּמָעַן בָּאָן דֵי קִינְדָּעָרַ, דֵי
לְעַדְעַר הַאֲבָן זַיְן אֶבְעַר אַהֲן פְּרָאנְדְּלִיךְ בָּאַזְגְּיָעַן צָו דֵי אִידָּן, בָּעַת דֵי
שִׁיפּוּרָה הָאָט אָוִיפְגַּעַה עַרְתָּה, הָאָט מַעַן גַּעַחְמָן דֵי קִינְדָּעָר מִיטַּדַּי עַלְתָּעָרָן
גַּעַתָּעַן אַהֲתָּמָּה.

***** 00000 *****

בערדשאָד, פֿאַד, גּוֹב,

פְּלָמָּאָדָּל 2.

דערכעלט פון גרשום ז'ויניצקי, 55 יאר אלט, אַ קְרֻעְמָעֵר, מיטבליד
פון קהלה-ראם און שטובדייגער שליח-צבוד אוין אַ צָּחֶט פון אַ אַומְגָלִיךְ.

"אוּן רַעֲכָעַן, אָז דִּי סְבָּה פּוֹבּ, מַ עֲרַשְׁטָעַן פְּאַגְּרָם אַיְן בְּעַרְשָׂאָד אַיְזַּ אַהֲן
סְפָּקְ דִּי פְּרִיזְמְטִיגָּע עַדְקְלַעֲרְזָנְגָּ פּוֹן רַאֲטָן-מַאֲכָט בַּיְ אַוְבָּזְ". אַרְוּם אָוּן אַרְוּם
ערְבָּ דָּעַם
זְהַבְּעַן גַּעַתְּעַן פְּעַטְלְוַרְאַתְּצָעַם, אָוּן תְּעַן דִּי לְעַצְטָעַ זְהַבְּעַן ~~זְהַבְּעַן~~ אַיְן חַאַיְתָּאָרָאָן
עַרְשְׁטָעַן
(אַ צְּעַנְטְּרָאָלָע אַהֲזְעַנְבָּאָן-סְטָאָבְּצָיעָ) גַּעַתְּאָרָגְ גַּעַתְּאָרָעָה, אָז אַיְן בְּעַרְשָׂאָד תְּפָגָט
פְּאַגְּרָאָם
שְׂנוּן אַ רְוִיטָע פָּאָן, אָז דִּי בְּאַלְשְׁעַתְּיִקְעָם (בָּאַמְּתָה, לוֹיטְ מְהֻן מַחְבּוּבָגָג, בַּיְתָ
קְיָהָן אַמְתָע בְּאַלְשְׁעַתְּיִקְעָם) הַאֲבָן דַּעַם חַעַג אַוְנְטְּרְגְּעָרִיטָן, הַאֲבָן זֹה זַיְן פָּאָרָ-
אַחְנְיָבָט, בָּאַשְׁוֹלְדְּגָט דִּי אַיְדָן אָוּן גַּעַמְאָכָט דַּעַם אַבְּגָרִיעָ אַוְיָף בְּעַרְשָׂאָד.
דעַר פְּאַגְּרָאָמָע אַיְזַּ גַּעַתְּעַן פְּרִיחָאָג, אָוּן דָּאַנְעַרְשָׂטָאָג הָאָט אַוְבָּזָעָרָג רַעַתְּקָאָם בַּיְתָ
גַּעַפְּוֹנְעַן פָּאָר נְזִיטָהָג מְזִדיָּעָ זֹה זְהַבְּעַן דָּעַר סְכָבָה, זָהָם דָּרָאָהָט דָּעַר
שְׁטָאָטָה, פָּאַרְקָדְּטָעָ אַיְן אַ גַּעַפְּרָאָן מִיטְ מִיר דָאַנְעַרְשָׂטָאָג אַיְן אַחְעַבְּדָה הָאָט
קְרִימְתָּאָחָנְדָקִין, ~~בְּלַעַט~~ מִטְבָּלִיד פּוֹן רַעַתְּקָאָם, ~~בְּלַעַט~~ בָּאַרְוּתִיגָּט, עַדְקְלַעְרְבְּדִיגָּט,
אָז קְיָהָן עַקְסְעַטְּעַן זְהַבְּעַן בַּיְתָ דָּעַרְלָאָזָט וְעַרְבָּעָן.

פְּרִיחָאָמָע אַיְן דָּעַר פְּרִיהָ בֵּין אַיְךְ אַרְוּםָס פּוֹן שְׁטוּבָ מִיטְ מְהֻן אַחְבָּיְקָלָאָךְ,
דָּעַם 15-טָן זְעַלְכָּעָ אַיְךְ הַאֲבָן גַּעַפְּיִידָט קְדִישָׁ זָגָעָן, אָוּן הַאֲבָן תְּכָפָעָ דָּעַרְהָעָרט אַ שִּׁיסְעָרָת,
מָארְט 1919 אַיְךְ הַאֲבָן זַיְן אַבְּגָעְשְׁטָעַלְט אָוּן הַאֲבָן זַיְן בַּאֲלָדָ דָּעַרְתָּאָוָסָט, אָז דִּי בְּאַלְשְׁעַתְּיִקְעָם
אַיְן דָּעַרְ הַאֲבָן אַבְּגָעְשְׁרָאָטָעָן, אָז דִּי מִילִיכִיעָ אַיְזַּ זַיְן זְוָלָאָפָעָן, אָוּן אָז בְּלַוְיִיךְ
עַטְלִיבָעָ אַיְדָן זְהַבְּעַן גַּעַבְּלִיבָעָן מִיטָּן, פְּזָלְעָמִיאָטָה. פּוֹן מְהֻן שְׁטוּבָ אַיְזַּ גַּעַתְּעַן
גְּרִינְגָּ זֹה זְהַבְּעַן, תְּהִי מְשָׁה דָאַרְבָּאָחָנְטָקִי, אַיְדָן אַגְּבָרָ, הָאָט זַיְן אַוְנְטָעָרָ-
גַּעַגְדָּאָבָעָן מִיטְ נָאָךְ אַיְדָן אַ קְאָמְרָן יִסְטָ, בַּחֲדָע גּוֹטָעָ שִׁימָעָרָ, אָוּן הַאֲבָן
בַּאֲשָׁאָסָן דִּי אַבְּגָרִיעְפָּעְבָּדָע פְּעַטְלְוַרְאַתְּצָעָם. אַיְן קְוִילָאָזְזָ דָוְרָקָ מְהֻן פְּעַבְּסָטָעָר
אָוּן אַרְדָּן אַיְן קְלוֹנִיךְ (בַּעַבְּעַן מְהֻן שְׁטוּבָ) אַיְן גִּיבָּן אַיְזַּ דָאַבְּרָאָטָעָבָקִי
גַּעַהְרָגָעָט גַּעַתְּאָרָעָן. דִּי סָאַלְדָּאָטָן הַאֲבָן אַיְם אַוְיְמָגָעָטָן כָּאָקָעָט, גַּעַטְרָאָטָעָן מִיטְ
דִּי פּוֹטָ אָוּן דָּעַרְבָּה גַּעַשְׁרִיהָעָן: " 26 *Многівський*". אַיְן שְׁטָאָט זְהַבְּעַן זֹה
אַרְהָן מִיטְ אַ חִילְבִּיגָעָן "אַוְרָאָ". בַּחֲדָע שְׁטוּבָ הַאֲבָן זַיְן בַּאֲתִיזָעָן צְהָיָ סָאָלָ-
דָּאָטָן, הַאֲבָן דָּעַרְזָעָהָן מְהֻן בַּחֲזָרָל אָוּן זַיְן אַבְּגָעְהָוִיְבָעָן אַיְנְשָׁעָרָעָטִירָעָן, פּוֹן
זָהָנָעָט מְעַן הָאָט גַּעַשְׁאָמָן. אַבְּגָעְרָאָטָעָתָט מְהֻן זֹועָן הָאָט דָאָם, זָהָם דָּעַרְ סָאַלְדָּאָט
הָאָט בַּאֲמָעָרָקָט, אָז דִּי שְׁטִימָעָל בַּחֲדָע זֹועָן זְהַבְּעַן בַּיְתָ קְיָהָן אַחְבָּיְקָלָאָךְ

(אין גאם איז געתען שמוציא) אין שטאט זיבען שוין געתען עטליבע
הרבוגים, דער פאגראם האט זיך געשטארקט. אין האב דערזעהן, זה איז
פֿאַךְ-המודרש איז ארדען א סאלדאט אוון זאמט זיך דארטען. איז ביז ארדען
גאנק איזם. דארטען זיבען געתען א פאר מנגן אידען, איבערגעשראקיינט
טוויס-בלאפע, דער סאלדאט, א רוזצח, מיט צמיה בייקסען האט געראנציגט בה
אלע דז' שאשען. איז ביז זו צוֹאַיִם אוון געפרעגט, וואו דער סטארשי איז,
דאן האט ער אונגעזילט די בייקס אויעף מיר. איז פיל זיך איז ביז, האב
אב געבעפט די בייקס איזוּי, איז ס איז פאר אים קלאר געתארען, איז צוריך איז
וועט ער זיך ניט באקומען אוון האבקהיסטערש א געשרה געתען: *וועט ער זיך ניט באקומען אוון האבקהיסטערש א געשרה געתען:*

דער סאלדאט איז אברויים פון קלוייז.

איז קער זיך אוון זו זיך, רחמס זיך באלאד ארדען זו מיר פינקלער

דאָם אוון שרדת: "גחלט, ה. גערשווין, מען זוכט דעם עלטנטען פון דער קהלה,

מען האט מיך אוניך געפרעגט, האב איז געזאגט: "זיביזקי, געתט גאנזע

שליחות, שטעהט בית, ראטטעט אוניך".

מיין פלעגט מען שטפנדיג ארכויסטען, אויבס מ, האט זיך געמאכט

עפער א זרה. ניט געהן, האב איז געצעהן, איז ס, צעלען זהן הרגוגים, אוון

דאָ חלשת מהן פרזי. בקזוד, איז האב גיך באשלאמען זו געהן זו די

דונצחים.

"טאמעד דארף איז זהן א קרבן - האב איז געזאגט - חעל איז זהן א

קרבן פאר דער שטאט", אונגיזאגט דעם פסזק: לישועתך קוויתיך ד, א קוש גע-

געבען די מזוזה אוון אברויים איז גאם. די שטאט איז געתען אונגיזאגט זהן הרגוגים.

פון אלע זטמען א שיפערה, נבענו די קראמען אַז גוישע פורלאך מיט אונגו-

לאדענע טהורות. די קלחתען דעם מיט אוניך. אויעף מיר האט מען געקווקט

מיט א שמחבעלע, איז האב דער ערשטער פארטיע סאלדאטען זיך פארגעשטעלט,

אלט קהלה-דעלאגט אוון מען האט מיך געצעהן אַז געפירות זום קאמפנדאבט.

די פאמיליאַז דהַז איז געתען געליכנסקי (אַ פֿאַלְיאַד) לוייט, לשוון האב איז

דערקענט, אַז אַרְזֶם אַיִם זהנען אוניך געתען במעט אלע פֿאַלְיאַקען.

די גרטשע זמישען מיר אוון דעם קאמפנדאבט איז פֿאַרְגְּוּקְוּמָעַן אַז מִין שמוועט:

*Ва-
Во-
Во-
Во-
Во-* — *Я представитель еврейского общества.
Во-
Во-
Во-
Во-*

אונטערהאבז —

לונגען:

איז האב אים געבעטען קודם כל אבשטעלען די שיפערת.

Сейчас будет присягательство. Хорошо, что все вони, с

противном случае имущество пропало-бы.

עד האט מיט פיר אבעערענדט, איז איזן צעהן מיניות ארכום זאל איזן נאץ מיט א-3 איזן קומפונן צו איז איזן אויף דער טעלעפאן-סטאנציג (געטראפען האב איזנאים איזן דאקטארים הוויז).

איזן בין ארכומים איזן גאט און מיט גתאלד אבעערויבען צווניריך שלעפנן איזן. בע לוי שוחט האב געטראפען ער 3 בונדאותצעם, מיטבליזער פון דער קהלה, אבער זיך האבן איזן בית געהלט געהן, ערקלערענדיג: "אייז גאנט דאנן, איז פיר צחנען איזט א שטבז".

מיט מיה האב איזן אבעערזונט א פאר איזן (אלע האבן זיך באהאלטען) און געקומפונן אויף דער טעלעפאן-סטאנציג. דא האט שוין אונדז באגעגענט געליבנטקיז בעהילע און די ערשט פארדערונג צחנע איז געמען: 300,000 רובל קאנטראיבוציע און 60 פלענער ווינן. איז שמיינט מיט איזים האבן פיר ערקלערט, איז פיר צחנען איזן די געשעהב ישען בית שוולדיג, איז פיר גלויבען יעדער מאכט; זאמ אונבעלאנגט דעם איזן, דעם פולעטמאטזיך (עד האט זיך מיט העברויף אבעערשטעלט), איז דער תידערשטאנד ערהייזען געהארען, מיל פון האט גערעבעט, אפ' געהן באנדעם, בית קהן מיליטער, פיר האבן זיך מיט איזם געדינגען פאר די קאנטראיבוציע, און בעה שעשה האט א רונע געטן אונגעט "יאן" (א פוילישער נאמען) און יענבר האט ארכוינטמאפט א צעלט מיט אויפגעשריבענע נעמן פון די בערשאדר גבירים (אחים אוניקער, רובין-שטיין, באראץ און אנדרע). פיר האבן זיך דערטאסט, איז די דאזייג רשיינה איז איבערגעבעבען געהארען דונך טשפיליבנטקיז, איז איזטיגען בלשטייך, שפערט זמנען פיר געהאר געהארען, איז איזן רעהקאם האבן די פטלזיראהזעם געפונגען א צעלט פון 250 איזישע "קאמוניסטען". איז א צעלט האט דאבראטען קי טאך געהאט צווניזפגעשטעלט, כי צו באקונטן געתער פאר די איזישע איזטצע לאט. בעה דער רעהקאם איז אונק מיט זיך גאנטער געשעטס-פירונג, איז דאם צעלט דאן געליבען. אונגעט פון די פטלזיראהזעם האט אונדז באפערקט: "Mein Vater, mein Gott, mein Heil"

פיר האבן זיך אויטגעידיגען פאר 200 טויזענד רובל קאנטראיבוציע. 87 טויזענד האבן פיר צווניזפגעזאמעלט דעם צעלבען שאג, און די איברייג האבן פיר אבעערפינט דעם צהטען שאג קהן האיתאראן. לויטס ס' איז געמען אבעערשטעלט האט מען אונדז ארכוינטמאפט א פפערצעילען צווג, דאם אונבעטן זיך איז געתען איזן מעג אונדעל. צהישן די סאלדאטען, דאם האבן אונדז באגלאט איזן תעג צחנען געהן 2 איזן (אונגעט גריינפלד) זיך האבן זיך פארענט-פערט, איז זיך צחנען מאוביליזירטס.

(האט)

ב'יט איבגעגעבען זיין אפיילו אויסצ'ורזהען זיין באכ'ן פאגראם, מוי

זונטאג מיר האבן נור אבגעלחנט די מגילה, דערתאומען מיר זיין, אז ס

ס'געחט אין שטאט א בעייר פאלק. אויף דעם טאג איז געהן באשטייטט די

לויה פון די הרזיגים. פיעל מענשען זחנען געהן אויפין פעלד. מען

האט מורה בעהאט, אז די אונקומענדע סאלדאטען זאלען, דערזעהונדייג א

מאסע, ניט שיכען אין איד. און דא איז מען תיזער צו מיר צו געשטענאן, צו-

אין זאל אדרויסגעגען אבטקגען דעם פאלק. אין האב אים באגעגעט, צו-

געגאנגען צום עלטטען און מהנענדיג בדמיות שלוש אים דערצעלט מעגן

אלץ, וואט האט מיט אוכז פאמירט, און האב ערקלערט, אז מיר צו גערמת

פארין פאלק פלאש, א מיטאג א. א. ה. די לויה איז אונז ערלויבט גע-

חרען. די פאר טונ, האט די גראזענצעם זחנען געשטענאן, האבן זיך

געשונדען די הויט פון די אידן, געפרעטען, געשיקרט אוייז אונזער

האכ'ריה"

תשבון. זיך האבן אלין דבלום-ערהערט דערצעהולט, אז זיך זחנען פאמעשטשייקען

פון דעם טאג און איז די שטאט טעראריזירט אין משן פון 7-6 דאכען. וואזטאה

קיז מאכט איז נימא. א שטונדייגער נאטשאלביב-AMILICHEIM שידלאחים, וואט

שטענט אונגעטליך בית אין קהנעם לא רשות, פארהיט ניט איזו. פיל די

שטאט, וו ער געהט צו רימען ציפיל ער קאן. און דא קומען און סיגעהן

יעדען טאג אטעך ניע אבטרטענדע אדרער דורךגעעהנדע פעלטנויריעש באבדעם.

יעדע פון זיך געפינט פאר איר חוב צו קומען אין דער קהלה. דארטען

זיעען די ראטטעןער טאג די נאכט. מען טוט זיין בית אוים און מען האט

אין ארביחס; ערפילען די זילדע קאפריזען פון די שכורים רוצחים. דער

גייחינט איז געהט ניט ערבער פון דעם, וואט אונז איז אויסגעקומען אונז

אויסצ'וושטהען. יעדער פאדרונג איז געהן מיט א הרגה-דראהונג. גער האט

געטאלאט האבער, דער צמתקער - גראט א. א. ה. און אלע - געלט און

שטייחעל. די האבן זיין בארכיטט, אז דאם זחנען זיך די אמת'ע טפפליקער

העלדען. אוייז דער קהלה אלין זחנען געהן בחנןכט אונפאלאן מעד די

פאטרולען, וועלכע מען האט געגעבען צו באחיטען דעם קהלה-ראט. די וואזטאה

צעטלען, וואט מען פלעגט צו שטעלען זחנען די חראקטער-יסטישע, למשל,

אצעלבע: 400 ארכין גוחאבד, 45 פאר שטייחעל, 45 קלעצלען מאקרים

טויזענדער, 50 פוד האבער א. א. ה. פון דער קהלה האבן זיין אונזיגע

באבדעם ערלויבט צו פאדרערן מילדען, און מען האט געמויז פאלגען. בעט

אין טהיל איז געהן אין שטאט, האט מען זיין דערתאומט, אין שטאט, איז

ס'לייגט אין דער בלאטע א פאלדא א הרג. ס' איז געהרערן אבהלה, מען וואזטאה

דער גראד-

זיבט

פאלק

האט מוגרא געהט פאר א בלבל. דער מלעדיוחאטעל, זאמ האט אבעגעפירט
מייט ל"אבחאוד" אוון זאמ איז צו יונגען צחט געהט אין דער קהלה, האט
געגעבען א פשוטע עצזה.

*"Сложаси ему наше жити. Разговарив и бросил
в руку!"*

זום גליק האט זיך ארכויים געהטצען, איז ס'אייז ניט קהן הרוג, נור ען
שכורך, שיסערהיינ אין גאנ - זחנען געהטערן א מאכענדיגער גאנגע. מען
האט געלעבט אין טויט-שברוק, קהן שומ מאכט איז ניט געהטן.

דעם 5-טן אפריל קומען קהן בערשאד צידער באלשעוויקען. ס'קערט

זיך אום דער רעתקאמ אין דעם פרירגען באשטאבז, במעט (קדיחא חדקיין,
חרימטיטש אוון אנדרער) זיך האבן אויך געפאנדרט פון דער קהלה געלט,
מען האט באפרידיגט. די באלשעוויקען זחנען אבעגעטן א חודש צחט.

דעם 8-טן מאי קומט א איז פון חאשטעטהאט און גיט איבער, איז
אין באיאן אפעערידט א באבזע, זאמ האט אונט אין טערבייחקע געשמאטען 12
מאן. אין א שעה ארום קומען אן קהן בערשאד קיבליישער איזין,

דאלאזטן יקען, זאמ זחנען געקומען נאך געלט, נאך היילך.

נאך אין א שעה ארום הערט פון שוין, איז פון חערהייחקע אנטלויזטען די
איזין. דערתחל לאזט זיך אוים, איז דער רעתקאמ ארעטטירט די קעבליזישער
איזין (לויט'ן פארשלאג פון'ם אלאהפאלאעד נאטשאלביך-טיליזיע מאחאט-
שועמקי, איזטיגען קרייגס-קאמיסאר) דערפאר, זאמ זיך פארשפרידטען

כלומרשת אהן א גרוובד א פאבק. דעטצעלבען שבת איז שוין אין טראם-
שיאנגץ געהטן דער שברקליבער איזישער פאגראם (25 גערטט פון בערשאד)

מייט 400 קרבנות. ניט קווקענדייג דערויף זחנען אין אבעדאתקע אויך

"פאר פארשפרידטען פאלשע קלאגען" ארעטטירט געהטערן פרידטען 9 איזין,
אוון דער רעתקאמ האט געפאנדרט פון די איזין קאנטראיביזיע דערפאר.

זוכטאג איז דער רעתקאמ אלהן אנטלאפען, אוון אין אבעדאתקע האט אוים-
געבראכען דער פאגראם.

מיהן זון איז א קאמון ייסט, ער האט אבער געזען, איז דער בערשאד
דער רעתקאמ איז א פארקויפטער, האט ער אונגעחויבען צו ארגאניזירען
א קאמון ייסטישע פארטיזע. דעם רעתקאמ איז די זאך ניט געפאלען, אוון
צחישען מיהן זון אוון אים האבן זיך די באזיהובגען פארשארפט. איזין
רעתקאמ טאכ איז מיהן זון געהט געהטערן, איז פון אבעדאתקע האט זיך

"Я подавил восстание в Бранево. Несмотря на сопротивление евреев, в то время количество которых было около 400 человек, я одолел его в 12 часов ночи."

איך האב מונע געהן אין שטאט, און דער עולם האט אנגעהו ייבן
אנטלויפען, איך אלהן מיט מהן זון בין אויך אנטלאפען. בעט דעם צמח
טן פאגראם צחנען מיר ניט געהן, דעם דאסיגען פאגראם האבן געמאכט
באנדעם פוייערים אונטער דעט אנטפיך פון אוקראינער לערעד און פריד-

זימלען.

+++++ 000 +++++

בערדשאך פאל. גוב.פראטראקאל 3.

דערכעהלט פון נחמן הובערמאן, אלט 35 יאר, מיטגליד פון קהלה-ראט, אוון געט. מיטגליד פון דער זעםקי אופראתע.

"דען צוחטען פאגראם האט מען בלתי ספק געקאנט אויטמאדען אוון ניט דערלאזען. דינסטאג באך האט מען געזאגט, אז די באבדעם, חאם שטעהן אין תאלד, האבן געשיקט א דעלפיגאזי עון צילען פירען אורנטער-האנדלוובגען מיט'ן רעדקאמ. האט חריטטיטש זיך אבער אבעזאגט זו געהן. עד האט, למשל, געקאנט זיך זאגען: (זה ערד האט עם ניט און מאל געזאגט). מיר צחנען די צעלבע אוקראינער, האס מזען זיך אונחה-לען אין דער באלאשועה מסט ישער פאן."

נאנ' ערשותן פאגראם, בעט מען האט געפראהוועט דעם מיטאג פאר דעם אבגעקומבעם גראדייעבסקי פאלק, בין אין אויך, אלט קהלה-פארשטעהר גיעזעפען אוון געשמעסט מיט זיך. מיב האבן גערעדט וועגן אוקראינער, אוקראינישער ליטראטור, זה צחנען שוין געהן שכור, אוון דאן האט אונגער זיך אבעזרווען; *на украинскую литературу;* туту, на всю Украину. Какой-то хал там франко. Я помню
Полтавской губернии, другие товариши мои тоже поменяли. Что делают? Землю заселяют. Принесли пойти в Украинскую армию!"

אלט מיטגליד פון זעםקי אופראתע אין אלהפל איז מיר אוים-געומען צויזעעהן, כי די אופראתע פירט עפער א השודיגע פאליטיך. קיון שפיטאלאן פלעגת מען, למשל, אין דער ערשותר רעהה בית באפראידיגען. פלעגת אבער קומען אב אוקראינער לערעד, האט מען האט ~~טעה~~ זיך מיט זיך אים געזאקדען אוון גטראגען אנטקעגען געלט. ס' איז קעכטיג געהן, אז געגן דעם באשעתי זים ארגאניזירט מען אן אויפשטאבז אונטערן אבעער. פון די פאלקם-לערעד, א הוייפט ראלע האט געספיטלט דער געתצעגעןער לערעד שטאָלִיג, הוגם אים באשולדיגען אין אידישע פאגראמען איז שעה. בעט דעם באשעתי זים האט זיך טשיlli אויסבאהאלטען ביה א אידן לעזיט.

"Теперь на Украине было заселение евреев. Но мы свою подпольную работу будем продолжать в том направлении, какое считаем выгодным!"

די באזיהובגען פונט אללהפלער רעדקאמ צו די אידן צחנען געהן שלעבעט. אויך די אידן איז ארכיפגעלעגט געהארען א גראטס קאנטריבוץ. קחן צעלבנטשוויך איז ניט ערלויבט געהארען. אונגער א פועלץ-צוניסט קריינער,

ערב דעםצוחטעןפאגראםהער גראט-זענמוךפאלקאונפראההאוון דעםאוקראינערלערערטוםדי זעםקיאון דעםדי דער-דאמען

- 2 -

אייז שפֿזֶר נויט אַרְעָמְטִירֶת גַּעֲהַאֲדָעָן דָּעֵר פָּאָר, וְאָם עָד חָאָט פָּאָרְגָּעַלְעָגַט
אַרְאָבְּצָוְבְּרָהְנְגָעָן אַ אַיְנְסְטְּרוֹקְטָאָר, וְאָם זָאָל לְעַדְנָעָן דָּעֵם רַעֲתָקָאָם, וְזַי זַיְךְ
צָו פִּירָעָן •

איין בערטשאָד זַחְנָעָן פּוּכְּסָמָּן רַעֲתָקָאָם אַוְנְטָעָר פָּאַרְשִׁידְעָנָעָ תִּירְדוֹצִים
אַרְוִוִּים גַּעַפְּרָעָן גַּעֲהַאֲדָעָן 9 אַיְדָן • אַיְצָם אַיְזָ גַּעַבְלַאֲבָעָן אַחֲן אַיְדָן •

*****0000*****

ב ע ר ש א ג , פאך . גוּבָּ.

פָּלָסְטִינַאל 4.

אֲיַבְעַרְגָּעָבְעָן דּוֹרְכִּ שָׁלוֹם קוֹפֶּרְמָן , 28 יָאָרָ אַלְטָ, מִיטְגְּלֵיד פּוֹן
פֶּרֶעֶזְיִדְיוּם פּוֹן רֵעוֹתָלִיְזָיאָנָעָרְעָן טְרִיבְּזָנוֹאָלּ.

"מִוְרָא הַבָּעֵנְדִּיג פֶּאָר אַחֲרִיוֹת הַבָּן דִּי אִידָּן בְּאָבִין עַרְשְׁטֶעָן פְּאָגָרָם
איִן בַּעֲרָשָׂאָד זַיְן אַיְן רַעַתְקָאָם נִיט בַּאֲטְחָלִיכְמַטָּסָט . אָגָבָּ, הַבָּן דִּי קַרְימַטְעָן -
דִּי אִידָּן
בָּאַלְשֻׁוֹת * קָעַם מִמְּלָא גַּעֲרָהָנִיכְבַּט דִּי רַאֲטָן - אַגְּשָׂטָאָלְטֶעָן פּוֹן אִידָּן . גַּעַבְּלִיבָּעָן
אוֹז אַחֲנָעָר - הַאֲקָמָן , אְ אוֹנְבָּאָדְתַּחְטַּבְדָּע פְּעַרְזָאָן . אַיְן בֵּין אַחֲבָגָעָלְאָדָן
גַּעַתְאָרָעָן אַיְן צַחַי קָמִיסְיֻם ; אַיְן תָּאָלָ-קָמִיסְיֻם (צַו גַּרְחַטְעָן דִּי תָּאָלָן
אוֹז דִּי
דָּאָטְזַעְבָּאָט
אַיְן אַרְבַּחְטָעָר - רַאֲט) אַוְן אַיְן רֵעוֹת - טְרִיבְּזָנוֹאָל . אַיְן לַעֲצְטָעָן צַחְנָעָן גַּעַתְּעָן
הַאֲלָב אִידָּן אַוְן הַאֲלָב קַרְימַטְעָן + בַּעַת מְעָן הַאֲטָ גַּעַקְלִיבָּעָן דָּעַם פֶּרֶעֶזְיִדְיוּם ,
הַבָּן אִיךְ אָתַּיְבָּק גַּעַטְהַזָּן דִּי אִידָּן , זֶה הַבָּן מִין פָּאַרְשְׁטָאַבָּאָט אַוְן מִיר
הַבָּן גַּעַשְׁטִיםְטַמְמַט פֶּאָר קַרְימַטְעָן , מִיטְגְּלִידָעָר פּוֹן פֶּרֶעֶזְיִדְיוּם + דָּאָן בֵּין אַיְן
מִיטָּ קַרְיְסְטְלִיכְבָּעָן שְׁטִימַעַן אַוְיַסְגַּעַקְלִיבָּעָן גַּעַתְאָרָעָן אַיְן פֶּרֶעֶזְיִדְיוּם , מְעָן
הַאֲטָ מִין פָּאַרְגָּעָלְעָגָט , אַלְמָ פָּאַרְצִיזְצָרָר פּוֹן טְרִיבְּזָנוֹאָל , אַבְעָר אִיךְ הַבָּן
אַפְּעָן גַּעֲרָלְעָט , אַז אִיךְ תִּיל נִיט , מְעָן זַאַל זַאַגְעָן , אַז סֵגַע אַיְיךְ אָתְאָיְשָׁעָר
גַּעַרְכְּבָּט , אַזְוֹיָּ אַז אִיךְ בֵּין גַּעַבְּלִיבָּעָן אַלְמָ "גַּעַרְכְּט - מִיטְגְּלִידָ" (*Sacragamea*) .
כְּיֻדָּה
אַז סֵגַע זַאַלְעָן זַיְן מַעַהֲרָ קַרְימַטְעָן זֶה אִידָּן , מִיטְגְּלִידָעָר (*Samus*) .
אַיְן דָּעָר וָאָלָ-קָמִיסְיֻם הַאֲטָ זַיְן דִּי אַרְבַּחַט נִיט גַּעַקְבָּט עַבְּתִיְקָלָעָן ,
תְּחֵל דִּי דַעֲרְפָּעָר הַבָּן סַאָבָּטִידָט , זֶה הַבָּן נִיט קַוְקָעְבָּדִיג אַוְיָהָאָלָעָמָה
בַּיִט גַּעַשְׁקְט קַחְנָן זַיְן מַעְרְשָׁעָהָר . אַז אִיךְ הַבָּן תַּעֲגָעָן דָּעַם צַוְּגָעְשְׁטָעָלָט אַ
בַּאֲרֵיכְט אַיְן רַעַתְקָאָם , הַאֲטָ תְּרִיפְטִיטִישׁ גַּעַפְוּבָעָן , אַז דָּאָם גַּלְאָבָטְטָא וָהָלָט
גַּעַתְּעָן , מְעָן זַאַל פָּאַרְאַיְבָּשְׁטָרַעְמַירָעָן מִיטָּ דָעָר אַרְבַּחַט דִּי אַוְקָרָאִין יִשְׁעָ אִיךְ -
טַעַלְיָגְעַן , דִּי לְעַרְעָרָה דִּי וָאָלָ-קָמִיסְיֻם הַאֲטָ סָזְקָאָטְלָאָט גַּאֲרָ בַּיִט
אוֹיְפָגָעָטָן , קַחְנָן אַרְבַּחְטָעָר - רַאֲט אַיְיךְ בֵּין אַיְצָטָן . פָּאָרָעָן אַיְן דָאַבְּעָ
הַבָּן אָגִיטְיַרָעָן הַבָּן מִיר בַּשְּׁוּם אֲוֹפָן נִיט גַּעַחְאָלָט , אַוְן חַעָּן מְעָן הַאֲטָ
אוֹיְפָגָעַהוּיְבָעָן דִּי פְּרָאָגָעָן תַּעֲגָעָן אַגִּיטָאַגִּיאָנָס - שָׁוֹל , הַאֲטָ חְרִיפְטִיטִישׁ חַיְדָעָר
עַרְקְלָעָט , אַז לְעַרְעָרָה תַּאָלְטָעָן גַּעַקְבָּט עַרְפְּיַלְעָן דִּי דָאַזְיָגָעָ אַוְיְפָגָבָעָ .
דִּי הוּוִיְפָט - אַנְפְּיַרְעָר פּוֹן דָעָר אַוְקָרָאִין יִשְׁעָר אִינְטַעַלְיִגְעָן אַבָּעָר , פּוֹן
דִּי קָאָפָעָרָאַטָּאָרָעָן פּוֹן דָעָר "פְּרָאָמָת יִתְּפָ" צַחְנָעָן פָּאַרְשְׁתָאַוְבָּדָעָן גַּעַתְאָרָעָן

נאכ'ן בא לשעת יזם.

פונ דער ארביטש פונס טריבונאל אויך זיין כדי אבצושטעלען אויף דעם משפט פון די ברידער קוזאך. דאם זחנען געהן רוצחים שוין פון לאבג, אוונאבטהילגעמער פונג'ם ערשותן פאגראם. די אידן האבן בבל מורה געהאט צו באטחליגען זיין איינ'ם דאזייגען משפט. אויך האב געצעהן זי' מהע מעגלייך אבצוציזהען דעם משפט אוון האב געתאלט, איז ס'זאל קומען צו מבען דער קאמיסאר פון אלהאפאל. א טאג ~~זא~~ 3 פארט'ן משפט קומט א פארשטעהער פון דער דרייטער בא לשעת יסטישער אידמע (וואם אויך געשטאנווען אין האיתא-לאן) אוון ערקלערט, איז מעבשען קומען אוון זאגען זי', איז די ברידער קוזאך זימען אוובשולדייג, נבר דיזשידעם חילען זי' פארטשטען. די משפחה זערער חדבנט, זי' זחנען אידמע, בכץ, תאלט געהן, לויט זהן מהנובג, גלאיך מען זאל זי' משפטן מיט רחמנות, גרייבג, הגם ערד חנטט איז זי' זחנען מערדער.

אויך האב אים פארגעלעגט, איז אויפן משפט זאל ער שייקן א פארשטעהער העדר פון דער אידמע. די שטימובג אויך דערשטיל געהן אידום אוון אידום א שלעבטע. איינ'ם טאג פונג'ם משפט האט מען געבראכט פאלגענדע פראקלאמא-זיעם, דאם זחנען צעהארפערן געהארפערן צה'שען די סאלדאטען אין האיתאראן:
"Товарищи Красноармейцы, видо, предатели советской власти хотят осудить наших борцов свободы, то с. Кузаков, наставник их грабительства в своих подельских целях."

אוובזער טעלעפאנאגראמע, וואם אויך געשיקט געהארען צו דער בא לשע-הימטישער אטטחוניג אין האיתאראן, אויך אליר בית אבגעגעבען געהארען מיט'ן זעלבען איבחהאלט, וואם מיר האבן געשיקט. ס'האט געפעלט דער טערמײַן פונג'ם משפט. מען האט געמורזט אובלעגן אויפן צעהרטען טאג' בעת דעם פראצעם האבן זיין די קוזאקעム געפיטלט גלאיך, זי' זי' זי' משפטן אוונ'ז. קוזאק'ם עדות זחנען געהן זחנען קרוביכים. די גאנצע משפחה זמערע אויך געהן דאג בסך הכל זחנען מיר געהן אין טריבונאל 2 אידן, אוון דאך האבן מיר געצעהן, מען זאל דעם משפט ארייבערטראגען קהן אלהאפאל אין א העברער אינסטאנץ.

בכלל, תעגן די באזיחונגען פון רעהקאמ צו די אידן אויך גענרג צו ערקלערען, איז דער בעתקאמ האט געצעהן מיט כל אמצע-כח זיין צו סטארען, איז אין שטאט זאל קהן געהר ניט זהן. די קאנטראיבווציע (פריהער

1/2 1 מיליאן, דערנאך 008 טוינצענד רובל) איז ארכיטקטונג געהארען אויף 78 אידן אוון 18 קרייטען. די קרייטען האבן ניט באזאלט, די אידן - אַאֲ ללהאָפָָל האָט זִיְּךְ צוֹ בערשאָד באָזוייגען שלעכט, צוֹגָעַן ווּמְעֵן פָּוּן דָּאַן אַ פֻּרְדֶּסֶתֶן יִאָהָר, זֶהָם האָט זִיְּךְ דָּאַ אַרגְּנָאָבֶּיךְרְט (איַן באַשְׁטָאַנד פָּוּן 50% אַיְדָן), אוֹן אוֹיְף אַ פָּאָרָמָאָכְטָעָר זִיכְוֹבָג פָּוּן בערשאָדער רֻעָטָקָאָם אַיז גָּלְאָךְ גָּזָאָגָט געהארען, אַאֲ ללהאָפָָל נִעְמָת צוֹ חַאוֹ עַרְגָּעָץ אַ בְּיַקְשָׁעָלָה, קַחַן ערלוּיְבָן יִשְׂאַל אוֹיְף געהארען האָט ללהאָפָָל נִיט גַּעַגְבָּעָן, שְׁבָת, דָעַם 4-טָן מאַיִּ, ערְבָּד דָעַם צְוִיתְעָן פָּאָגָרָם האָט חַרְמְטִישׁ גָּזָאָגָט אַחְנָעָם אַ מִיטְגְּלִיד פָּוּן
פָּרָאָפָָן פָּאָרָאַתְּנָן;

"פָּוּן ללהאָפָָל מַעַט אִיר קַיְן געהארען נִיט באַקְוּמָעָן, דָאָרְטָעָן חַעַט מעַן אַחֲךְ תְּחִלָּת אַוְיִסְפְּרָקָגָעָן, צוֹ אִיר זְמַנְתַּן אָגְעַהְרְלַיְכָעָר קַאְמָוָן יִסְטָה, מַעַן מַעַט אַחֲךְ שְׁלָאָגָעָן אוֹן שְׁטָעַלְעָן אַ בִּיקְם אַבְּטְקָעָגָעָן, מַעַט אִיר אַוְיִסְפְּרָהָלְטָעָן, אַהֲזָן אַיז אַ סִּימְן, אָז אִיר זְמַנְתַּן אָגְעַהְרְלַיְכָעָר קַאְמָוָן יִסְטָה".

בְּעֵת אֵין אַבְּאָדָאָתָקָעָ זְהֻנָּעָן שְׁוֵין געהארען באַבְּדָעָם, האָט סָאָחָאָשְׁעוּתָם, זֶהָם האָט אַרְעַמְטִירַת די קַיְבְּלַיְשְׁעָר אַיְדָן פָּאָר "דָעַם פָּאָרָשָׁפְּרָהָטָעָן אַ פָּאָנִיקָה" עֲרָקְלְעָרט: "מַעַר סָקוּמָט בְּעָטָעָן פָּאָר די קַיְבְּלַיְשְׁעָר אַיְדָן, אַרְעַמְטִירַת זְהָה".

+++++ 000 +++++

№ 34

Из материалов Одесской
Еврейской Общины.

- I -

Ч. А.

К. Г.

13488

Поступило в Редакцию
24 августа 1920 г.

БЕРШАДЬ, ПОДОЛЬСКОЙ ГУБ. ОЛЬВІОПОЛЬСКАГО УЄЗДА.

/ П Е Т Л Ю Р О В Ц Й /

Од. а. в Бершади

30-го октября 1919 г. ВХ № 937.

В ПРАВЛЕНИЕ ОДЕССКОЙ ЕВРЕЙСКОЙ ОБЩИНЫ.

Авраама Давидовича ОБОДОВСКАГО, жит.
по РИШЕЛЕВСКОЙ ул. д. № 66.

ЗАВЛЕНИЕ.

Послѣдніе два года я проживал в мѣстечкѣ БЕРШАДИ Ольвіопольскаго уѣзда Подольской губерніи; теперь я торговецъ, а до войны имѣл в мѣстечкѣ Троянцѣ Браславского уѣзда Подольской губ. склад земледѣльческих машин, закрытый мною за отсутствием товара. За нѣсколько дней до Пурима мѣстные крестьяне в БЕРШАДИ во главѣ с самостійником Христичем - предсѣдателем волостнаго правленія при Петлюровцах, предвидя приближеніе большевиков, не желая уйти от власти произвели большевистскій переворот организовали Ревком и т.д. Для ликвидації этого переворота из Гайворона была двинута в Бершадь рота Петлюровцев, которые сразу же набросились на "жидов", произвели погром, убили десять евреев, в том числѣ студента Янкеля Войловича, Мошко Добровенского и Залмана Виллянского - старика 60 лѣт и др. совершенно не виновных ни в чем, опредѣленно базпартійных. В цѣлях прекращенія погрома делегація Еврейской Общины под предсѣдательством г. Виницкаго явилась к Командиру Петлюровцев и цѣнной уплаты двухсот тысяч контрибуціи добилась увода карательного отряда петлюровскаго обратно в Гайсин. Затѣм пошли безконечныя вымогательства со стороны отступавших перед большевиками петлюровцев; в теченіе трех недѣль проходившіе днем и ночью эшалоны грабили беззащитное еврейское населеніе, избивали его и убили старика Мордко-Феришка 60 лѣт. На Пасху явились большевики, начались контрибуціи, налеты и т.д. заработала Чрезвычайка с особым удовольствіем находившаяся контр-революціонеров среди евреев.

Приблизительно за неделю до Шовуэс до наших мѣстечек докатилось

Чалого

повстанческое движение; появились банды Чалово, Маргука, Шевчука, Заболотного и др. В мѣстечкѣ Верховкѣ Брацлавскаго уѣзда, Подольской губ. банды убили болѣе тридцати евреев мужчин, ограбили мѣстечко и пошли в Троиць Брацлавскаго уѣзда, Подольской губ. гдѣ убили свыше шести сот евреев, в том числѣ моих двух братьев. Здѣсь творилось что то страшное: евреев согнали в одно зданіе; в верхнем этажѣ заводской доктор Щербиновский и др. служащіе и другіе часть мѣстной так называемой "интеллигенцій" тщательно подготовившей этот кошмарный погром, - пировали вмѣстѣ с Петлюровцами, играли на піанино, веселились играли яблочко и т.д., а в нижнем этажѣ разстрѣливали из пулеметов в упор, забрасывали гранатами рубили шашками, кололи штыками запертых здѣсь несчастных евреев - мужчин женщин и дѣтей; а в мѣстечкѣ в то же время шел звѣрскій погром своим чередом. Вырѣзали всѣх на главной улицѣ Тростянца не осталось в живых ни одного еврея. Звѣрства были невѣроятны: зарывали живыми в землю. В Ободовкѣ, Ольвіопольского уѣзда Подольской губ. согнали на площадь евреев, оцѣпили их и из пулеметов разстрѣляли свыше двухсот семидесяти членовъ и ограбили ~~мѣстечко~~ ^{ст}. Узнав об издѣвателях, погромах и убийствах в Ободовкѣ, я и еще около тысячи евреев бѣжали в Ольгополь, гдѣ чаяли найти спасеніе. Но здѣсь за нас взялась Чревычайка, объявила нас буржуями, контр-революціонерами, подрывающими своей трусостью усоти совѣтской власти и рѣшило выпроводить нас обратно в мѣстечко Бершадь. гдѣ в это время шел погром, во время которого было убито тридцать четыре еврея. Я в это время был в Ольгополѣ, оттуда большевики уже бѣжали. Узнав о приближеніи повстанцев, двигавшихся сюда из окрестностей. Евреи остались без всякой защиты, и ворвавшіеся повстанцы убили четырнадцать евреев. спасся я благодаря исключительно тому, что в числѣ еще шестидесяти евреев, спрятался в "секрѣтѣ" - в замаскированном мѣстѣ, лишенном почти воздуха и свѣта. Это своего рода каменные мѣшки, откуда часто выносят трупы укрывавшихся от погромщиков евреев. Явившіеся опять большевики оставили в покой погромщиков, предоставили бѣженцам евреям поѣзд на Одессу, и в пути между станціями Вапняркой и Крымполем выбросили из вагона на пути, моего брата Іоїну и студента Тилисмана. Вслед за тѣм недѣли за двѣ до Рош-Гашоно" появилась полицейская часть, ограбила до-чиста ~~из~~ мѣстечко, убила еврея Лапидуса и ушла. Затѣм появился ЧАЛЫЙ с бандой, которому бало выдано деньгами и вещами на сумму приблизительно в полмилліона рублей. В то же время в мѣстечкѣ Бершади появился с отрядом петлюровскій командир, русскій офицер по убѣжденіям ~~своим~~, как он признавался

евреям, доброволец; он установил порядок и не давал грабить никому. Появились радостные слухи о приближении добровольческой армии; она явилась нашей избавительницей; мы все вдохнули свободно; конец погребам, "секретам", погромам и т.д. и наши надежды вполне оправдались; мы приняли добровольческих офицеров и солдат, разставили их по квартирам у себя; наши портные шили для них, - и нам все это было приятно. И добровольцы относились к нам хорошо. Это было неделя после "Гом-Кипур". На "Сукот" добровольцы перешли в наступление на Троицк^у, где были петлюровцы, потерпевшие там поражение, благодаря тому, что с петлюровцами вместе действуют и всякие банды крестьян, которые потом, при отступлении добровольцев на Бершадь и далее, обстреливали их самим предательским образом с крыш, чердаков, из за плетней и т.д. Несколько раз Бершадь переходила из рук в руки, и еврейское население каждый раз переживало страшные дни, прячась по "секретам", видя отступавших добровольцев. Теперь у нас власть добровольческая, и мы лишь теперь успокоились, получив возможность на долгое время ночевать у себя на квартире, а не в "секретах" и других укромных местах. Не то было в Троицк^у, там проходившая в конец сентября добровольческая казачья часть в течение трех дней грабила мстечко, взяла контрибуцию и ушла, не постеснявшись произвести эти безчинства над вдовами и детьми, осиротевшими от первого кровавого погрома, где было до погрома всего 600-800 семейств и где теперь нет почти ни одного мужчины.

Абрам Давидович Ободовский.

В удостоверение своей личности означенный Абрам Давидович ОБОДОВСКИЙ представил пятилетнюю паспортную книжку, выданную Брацлавским мещанским старостой.

Декабря II дня 1913 г. за № 1361 /подпись/

№45
4/6

13490

Бершадь, Под.Губ.

Послѣ паденія Гетмана дружественныя отношенія евреевъ съ Петлюровскими властями. Взаимное довѣріе. Подъ вліяніемъ свѣдѣній о выступленіяхъ въ разныхъ мѣстахъ большевиковъ замѣчается рѣзкая перемѣна и подозрительная отношенія къ евреямъ даже со стороны вчерашнихъ друзей. 2 марта Бершадь подвергается ограбленію первой банды Кашуда. 10 марта объявляется совѣтская власть. Къ послѣдней пристаютъ вчерашніе украинцы, лѣвые эсэры и кооператоры /Христичъ и др./. Возможно, что декларированіе совѣтской власти было провокацией, въ виду того, что не было для нея еще никакого базиса и кругомъ кишѣли банды.

15 марта на Бершадь напали Українцы - отрядъ Наливайко. Еврейская самооборона была оставлена совѣтской властью на произволъ судьбы. Ея руководитель Добровенскій - убитъ. Въ городѣ 9 жертвъ: 1/ Висянскій 55 лѣтъ, виноторговецъ, 2/ Меламудъ 60 лѣтъ, купецъ, 3/ Черноморецъ 56 лѣтъ, столяръ, 4/ Ульманъ М., 27 лѣтъ, военнопленный, 5/ Манусъ Хана, 28 лѣтъ, 6/ Добровенскій шапочникъ, 26 лѣтъ, 7/ Менахемъ Нухимъ, 60 лѣтъ, 8/ Вайнеръ Б., 30 лѣтъ, шапочникъ, 9/ Вайсловичъ, 25 лѣтъ.

Была уплачена "контрибуція" въ 200.000 руб., магазины разграблены. 3 - 4 мѣсяца длился перманентный погромъ. Община была превращена въ интенданскій складъ, поставляющій продукты, платье, деньги, обувь и удовлетворяющій всякия прихоти разныхъ бандъ. Среди послѣднихъ былъ и такъ называемый

Гродзинскій полкъ /большинство - поляки/. Въ районѣ опредѣленно говорили, что погромы дѣло рукъ самостійниковъ; желающихъ при помоши анархіи и притѣсненія евреевъ добиться вмѣшательства союзниковъ съ цѣлью избавленія отъ большевиковъ.

На время установилась совѣтская власть, но уже 15 мая большевики ушли, и Бершадь пережила второй погромъ съ 28 жертвами.

Виновниками погромовъ являются безусловно украинскіе народные учителя. По словамъ мѣстного слѣдователя Горбачевскаго /Протоколъ и опросъ занимавшагося разслѣдованіемъ погрома Клинова/ виновны: "Учителя и підпаки".

13492

Бершадь

(см. Тростянец: погранич. бояре в Поль. руб.
запис. Т. Веселом)

216782

погранич., 216 погранич. бояре в Поль. руб. : Угличские № 85)
(6 VIII - 2 .

118.0 №46
Из матер.П.Ц.

И.А.
К.Г

Поступило в Редакцию 3 марта 1920

13493

НАПАДЕНИЕ РОМАШКО НА М.БОВРИК.

13493

Нападение произошло 16/II 20 г.

Было убито несколько евреев(6-7 человек), случайно в м.Бобрик приехавших(для обмена вещей на продукты). Ромашко заявил, что "покуда он не вырежет всего населения на Украине, он оружия не сломит."

Из убитых фамилия одного Берлин Михель из м.Бобровицы; другие жертвы-бывшие жители Бобрика.

Заявление это сделал т.Скоробатый, беженец из м.Бобровицы.

My namep. Dr. Hay. Sekr.-ma
(Kiel) 547

U.A.
R.I.

13494

ב א ב ר י נ ע ז , 26 (13) ינואר 1919 יאדר*

מייט^ן העטמאנים פאלען האט זיך אַב געהויבען אַ צעטעל מיט צדות פאר
אוּבְּצָעֵר שטעל, וואָם האט זיך געבעדייגט מיט אַ שרעקליבער שחיטה, וואָם אוּבְּ-
זערע אַידען האבן עם ניט אַיבּוּן-געלעבט זינט אוּבְּצָעֵר שטעל לעבעט.
לחתולת האט זיך געבערינדעט אַ דעטאָלִינוֹצְיאַנְדֶּר קאמיטעט דורך אַ באַבְּדָע
היגע אוֹן פרעומדע אַנְאָרְכִּיסְטָעָן, אוֹן די ערשות אַרבּעַט צְמַעַד אַיז געטען,
וואָם מע האט גיהחטן די אַידְישׁ גְּבִירִים אַרְתָּן טְרָאָגָעַן גַּעַלְתָּן. באָר מַהְל די
אַרבּעַט פּוֹן די אַנְאָרְכִּיסְטָעָן האט זיך נַאֲכָלָעַט גַּעַהְאָרָעַן די פְּרִיעַרְדִּיגָּע שְׂמִיצָן
שפּוּנְדָּר מַוְרָאָן, מַהְל סְזָעָנָן נַאֲכָלָעַט פְּאַרְהָיָלָט גַּעַהְאָרָעַן די פְּרִיעַרְדִּיגָּע שְׂמִיצָן
זעָנָעָן די בְּגִידִים אַבְּגַעְקּוּמָעָן מִט 30,000 דּוּבָּל. אוֹן אַחֲדָר די אַנְאָרְכִּיסְטָעָן
חברה אַנְאָרְכִּיסְטָעָן האבן זיך אַרְוּמְגַעְקוּמָט, אַיז גַּעַרְוּמָעָן אַ מאָן קָאַזְאָקָעָן
אוּקְּרָאִינְגְּ צָעֵם פּוֹן יַעֲלִימָה עַטְגָּרָאָד מיט גַּבְּטָאָס פְּלָאָג אוֹן מע האט זיך פְּאַרְיָאָגָט
די מאָן קָאַזְאָקָעָן האבן תִּיכְּפָּע אַבְּגַעְחוּבָּעָן בְּעַלְבִּית^{תְּחִזְקָעָן} אַין שְׁטָאָט נַאֲכָלָעַט
מייט מעהדר דְּרִימָט אוֹן חֻזְפָּה וְוי די פְּרִיעַרְדִּיגָּע באַבְּדָע אַנְאָרְכִּיסְטָעָן. דָּעַר
חלוק אַיז באָר געטען, וואָם יַעֲנַע האבן אַנְגְּרִירֶת סְפַּעַצְיָאָל די גְּבִירִים,
אַבְּעָרָד די קָאַזְאָקָעָן האבן גַּעַנוּמָעָן בְּחַדְרָות, אוֹן אַמְּתָּן אַבְּעָרָד, אַז מע
האָט עַמְּ אַז מע דְּעַקְּהִיזְדִּירֶת קָאַזְיָאָנָע טְפַּחְדָּה, האָט מעַן גַּעַתְּזִיעָן אַוְיִיכָּעָד
רעַתְּאַלְתָּעָר. אַפְּרִילְוָן קָאַפְּעַרְאַטְּיָהָעָן האָט מעַן אַוְיִיכָּעָד, בְּחַדְרָ 1-טָע
לְהַ אַוְן שְׁפָאָר קָאַסְטָהָט האָט מעַן שְׁטִיחָעָל אַוְיִיכָּעָד 6000 דּוּבָּל זְוּגָעָן וּמָעָן
דָּעַם זְעַקְּמָטָעָן יַאֲבָהָאָר אַלְטָעָן מְטַיְּל אַיז אַבְּגַעְרוּמָעָן די וְאַזְנָעַמְעַנְסְקָעָר
באַבְּדָע בְּאַלְשָׁעַתְּקָעָם, צּוּקָלָאָפָט די קָאַזְאָקָעָן, דָּעַם קָאַמְעַבְּדָאָנָט גַּעַהְרָגָעָט, די
אַיְבָּעַרְדִּיגָּע אַרְעַמְטִירֶת אַין די אַיְדִּישׁ גְּבִירִים האָט מעַן בְּעַפְּרָוִילָעָן תִּיכְּפָּע אַרְתָּן
טְרָאָגָעָן אַ 1/2 מִילִיאָן דּוּבָּל, אַוְיִיכָּעָד נִיט, האָט זָהָם טְוִוִּיט. זְעַלְבָּסְטְּפָעַרְדָּשָׁטָעָן
דְּלִיךְ, אַז די גְּבִירִים האָט זיך אַיְבָּעַרְדִּיגָּט, אַז דָּאָם אַיז זָהָם בְּיַתְּ דָעַר קָהָלה
רָאָט וְוי מַע קָעָן אַבְּקָוּמָעָן מִט שְׁהִי פְּהִי, וְוי אַרְיָמָע תְּלִמְזָדָה-תְּוֹרָה קִינְדָּעָר
געָהָן אַ גַּאֲבָץ תִּינְטָעָר בְּאַרְתָּעָם אוֹן קָהָנָעָם אַרְטָה עַמְּ בְּיַתְּ, וְוי אַרְיָמָע לְהַט גַּעַהְן
שְׁטִילָעָר הַט אַוְיִיכָּעָד פּוֹן הוֹנְגָּעָר אוֹן קָעָלָט, אוֹן קָהָנָעָר קוּקָט זיך נִיט אַרְוּם
אוֹיִיכָּעָד זָהָם, באָר וְוי פְּמִיד האָט זָהָם דָּא אַוְיִיכָּעָד דָּאָם מַזְל גַּעַשְׁפִּיעָלָם, אוֹן זָהָם האָט

געלכטס א מזיאה אוֹן זענען אַבְּגַעֲקוּמָעָן נָאָר מִיט 70,000 רָוּבֶל אַנְשָׁטָט אָ
הָאָלְבָעָן מִילְיאָן.

אין ז טאג אַרְוּם דַּה. דִּינְשְׂטָאָג דַּעַם 8 (21) יַאֲבָתָאָר 2 אַזְהָגָעָר

בְּחַטָּאָג זָעַנְעָן אַבְּגַעֲקוּמָעָן פָּוּן יַעֲלִימַאְדַּעְטְּגָרָאָד עַטְלִיכָּעָ מָאוֹת אַוְקָרָאַיְבָּסְקָע
קָאַזְאָקָעָן מִיט אַרְטַּיְלִידָרִיעַ אַוּן דָּאָבָן בְּאַמְבָאָד יֵדֶשׂ דַּי שְׂטָאָט; דַּי בְּאַלְשָׁעָתְּקָעָם,
מְעַלְכָּעָ זָעַנְעָן גַּעַתָּעָן תְּמִבְּגָעָד אַיְן דַּעַר צָהָל, הָאָבָן תְּיִכְףּ פְּאַרְלָאָזָט דַּי שְׂטָאָט,
אַוּן דַּי בְּחָעָגַטְּגָעָט זָאָבָן בְּאַלְדָּ אַבְּגַעֲחוּיְבָן זָוְכָעָן דַּי זַשְּׁיְדָעָם, מְעַלְכָּעָ הָאָבָן
צְהָעָר קְאַמְּעַבְּדָאָנָּט תְּעַרְבִּיְצָקָעָן גַּעַתְּגָעָט. אִידְן הָאָבָן זִיךְּ בְּאַהֲזָאָלְטָעָן, חִי מַעַט
הָאָט גַּעַקְאָבָט, דַּי פְּאַבְּרִיקָעָ אִיז גַּעַתְּעָהָן צְהָעָר גַּדְוִים אַוּן שְׂרַעְקְלִיךְּ, עַם הָאָבָן
זִיךְּ גַּעַלְאָזָט הַעֲרָעָן חֻדְּדְרַמְּסְעָנְדָעָ גַּעַשְׁרָתָעָן, בָּאָרָמַעַט הָאָט טְוָרָא גַּעַהָאָט אַרְוִוִּים
הָחַזְעָן זִיךְּ פָּוּן דַּי לְעַכְעָד, דַּי גָּבוּצָעָ נָאָכָט הָאָט זִיךְּ גַּיְהָעָרָט שִׁיםְעַרְתָּעָן.
עַרְשָׁט אַוִּישָׁ פָּאָרְגָּעָן מִיטְהָאָן דַּעַם 9 (22)-טַן הָאָט זִיךְּ אַרְוִוִּים גַּעַתְּגָעָזָן, אַז מַעַט
הָאָט גַּעַתְּגָעָט 10 אַוְמְשָׁוְלְדִיְגָעָ אִידְן, אַחֲזָעָ גַּעַרְאָן יְטָעָ. מַעַט נַאֲךְ מְוּדָא
גַּעַהָאָט פְּרָה אַרְוּם גַּעַהָעָן אַיְן גַּאֲם, דָּעְרִיבָּעָרָה הָאָט מַעַן דַּי הָרְגָּוִים מְקָבָר גַּעַהָעָן
עַרְשָׁט דָּאַנְעַרְשָׁטָאָג דַּעַם 10 (23)-טַן. דָּאָם בִּידְעַרְגָּעָשָׁלָא גַּעַבְּהָחִיט אִיז אַוְבָּבָעַשְׁרָהָבָּה
לִיךְּ, דָּאָם לְעַבְּן אַיְן שְׂטָאָט אִיז לְחַלְוֹטִין אַבְּגַעְשְׁטָאָרָבָן, דַּי שְׂרַעְקָעָ אִיז נַאֲךְ פָּאֲם
בְּיִט אָחָעָקָעָ, דַּי קְרָאָמָעָן זָעַנְעָן שְׂוִיכָן דַּי 2-טָעָ מַאֲךְ פְּאַרְשָׁלָאָמָעָן, אַוּן אַרְוִוִּים
אַחֲנָעָר עַפְעָנוּט זְהָן קְלִיחָתָ, קְוָמָעָן דַּי בְּעַלְיִ בִּתְיָהִים אַוּן רַאְטָעָהָן...
רוּבְּיַעַרְמָעָן קוּמָעָן פָּאָר בְּמַטָּאָג אַוּן בְּאַנְאָכָט, מַעַן אִיז בַּיְתָן בְּעַתְּאָרְעָבָט מִיטַּן
לְעַבְּעָן אַוּן פָּאָרְמָעָגָעָן, בַּיְתָן קוּקְעַבְּדִיגָּה זָהָם דַּעַר גַּעַתְּרָקָעָנְדָאָנָּט הָאָט
אַרְוִוִּים גַּעַקְלָעָבָט אַמְוֹדָעָה, אַז מְעַלְכָּבָדָרְקָאַזָּק וְעַט אַהֲן זְהָן וִיסְנַן روּבָּעָן, אַז
תַּעַט מַעַן אִיהָם מִשְׁפָּט עַן דָּוֹרְכָן קְרִיגְטְּגָעָרְדִּיכָּתָ. דַּי מַעְרַקְשְׁתָּאָטָעָן זָעַנְעָן
מַאָכָט, דַּי בְּעַלְיִ מְלָאָכָת הָאָבָן מְוּדָא בְּעַטְעָן זִיךְּ צַו דַּעַר אַרְבָּעָט, וְתַל בְּאַלְדָּ
קוּמָט מַעַן אַהֲן מִתְּחַמְּט אַרְבָּעָטָן אַוְמְזִיסָּט; בַּיְתָן דַּי קְרִיסְטָעָן, מְעַלְכָּעָ זָעַנְעָן
גַּעַבְּלִיבָּעָן אַהֲן שְׂוִיבָּעָן אַיְן דַּי פְּלָנְשְׁטָאָרָכָן שִׁיםְעָן בָּעָת דַּעַר בְּאַמְבָאָד...
הַאַתְּקָעָ, הָאָט מַעַן גַּעַטְהָוָן גָּעָן דַּי אִידְיִישָׁע גַּלְעַזְעָר אַרְהִין שְׁטָעַלְעָן שְׂנוּיְבָן
מִיט זְהָדָר גַּלְאָזָ, מַאֲם אִיז אִיכְּסָט בִּיוֹקָרָ. אַיְן מִיטָּן הָעַלְעָן טָאָג גַּעַטְמָעָן
אַרְאָפָּט דַּעַם זְמָגָעָר מִיטָּן גַּעַלְדָּ זַאֲיָן פּוֹזָה פָּהָ. דָּאָם אִיז דַּי רְשִׁימָה פָּוּן דַּי
הָרְגָּוִים: 1) לְחָבָגְלְדִּינְשְׁטָהָן, 2) גַּחֲוָמָ לְחָבָבָגְלְאָתָמָקָיִ, 3-4) צַמְחָ בְּרִיָּה
דַּעַר אַסְטְּרָאָתָמָקִי, 5) אַזְרָיָה סָאְקָאַלְאָתָמָקִי, 6) לְחָבָגְלְדִּינְשְׁטָהָן, 7) אַבְרָהָם פְּרָעָד
מְעַמְבָּנִי, 8) פְּרָדְלִין בָּאַסְטָאָטָמָקִי, 9) פְּרוּזִי אַוְמְאָכָטָמָקִי, 10) פְּרוּזִי קְרוֹפְּקִינוּ.

הַבְּנִי מַבְקָשְׁ מַאת הַמְּעָרָכָת הַנְּכַבְּדָה שֶׁל הַ "דָּאָם אִידְיִישָׁע פָּאַלְקָ"
לְהַדְפָּים אֶת הַיְדְיוּזָה אַלְבָן לְבָלִי מְעַזְּרִיךְ וְלַשְׁלָחָ לְיִ. חַמְשָׁה עַכְסְמָפָלָאַרְקָבְזְקִיפָה
עַפְּ אַאֲדָרִיסָה הַנְּכַתָּה לְמַתָּה. בְּרֶגֶשִׁי כְּבָוד מִזְכָּיר הַקְּחָלָה וְחַבָּר וְעַד הַצְּרִוּנִי
הַעִירּוּנִי. אַבְרָהָם טַשְׁוִירְטָקִינוּ.

A. A. Чернушкин, Николаев. ул., 2. Бобрикай, Хоре. ул.

48-49

13496

cm. Форумская

הקליגרפיה

ה' נתקלנו ב' נס עירוניה וברוחן נס נס עירוניה שבס עירוניה
נתקלנו ב' נס עירוניה וברוחן נס נס עירוניה שבס עירוניה.
פ' נס עירוניה וברוחן נס נס עירוניה וברוחן נס נס עירוניה
פ' נס עירוניה וברוחן נס נס עירוניה וברוחן נס נס עירוניה
פ' נס עירוניה וברוחן נס נס עירוניה וברוחן נס נס עירוניה

ר' נס עירוניה וברוחן נס נס עירוניה וברוחן נס נס עירוניה

ר' נס עירוניה וברוחן נס נס עירוניה וברוחן נס נס עירוניה
ר' נס עירוניה וברוחן נס נס עירוניה וברוחן נס נס עירוניה
ר' נס עירוניה וברוחן נס נס עירוניה וברוחן נס נס עירוניה
ר' נס עירוניה וברוחן נס נס עירוניה וברוחן נס נס עירוניה

Установление

ПЕРВЫЕ АНТИСЕМИТСКИЕ ЭКСЦЕССЫ ПРИ ДИРЕКТОРИИ

..... В субботу, 15 декабря, в Смълѣ в молелюю явился представитель власти и заявил, что недалеко от города лежат трупы трех убитых евреев. Представители Смълянской общины отправили людей, и к вечеру трупы были привезены в город. Это оказались купцы - Іосиф Китайгородскій, его дядя Перец Китайгородскій и Яков Цейтлин.

..... Тогда их также пригласили в комендатуру. Но вместо этого повели их с платформы в поле и там убили.

Через три дня нашли еще 5 трупов евреев, задержанных на ст. Бобринская при аналогичных обстоятельствах. Хотѣли также увести некоторых мобилизованных евреев, которыеѣхали из Городища в Черкассы, но остальные мобилизованные/евреи и христіане/не допустили этого.

.... По полученным потом свѣдѣнія на ст. Бобринской было в общем II жертв.

Н. Гергель

~~ВЕРСИ~~ Verein
Ostjüdisches Historisches
Archiv • e.V.

Berlin
Пфальцбюргерштр. 33-а
Тел.: Уланд 16.85

פֿאָרָאיַן
מִזְרָח־אֲיַזְרָעֵל הַיסְטָאָרִישָׁעֵר
אַרְכִּיוֹן
בָּרוּלִין

8 мая 1924 г.

МИДДЕЛЬБУРГ

М.Г.

Ссылаясь на мое письмо от 24 апреля со вложением билетов на книжно-художественную лотерею в пользу издания материалов о pogromах на Украине, просим Вас не отказать в любезности вручить подателя сего Г. ЛИТВАКУ.

Архив О.Г.

5549

ст. Бобрицька

13500

ТЕЛЕГРАММА

Кіев. Єврейському Національному
Секретаріату. Трехсвятительська 3

Із Черкас

13/1 1919 р.

Станції Бобрицької продовжуються масові грабежі, убійства,
Смеле до настоящого времени похоронено десять трупів,
подобраних Бобрицької, Черкаські власті обещали принять
мери, приложите своей стороны все усилия разследованію,
прекращенію Бобрицьких событій

Совет Смелянської Єврейської Общини